

БЮЛЕТИН

Културно-информационен център на българското малцинство
“Цариброд” – клон Босилеград

Година 6. Брой 32. Юни 2003 година Безплатен екземпляр

БЮЛЕТИН

Основател и издател: Гражданско сдружение Културно информационен център на българското малцинство “ЦАРИБРОД” Димитровград, Площад на освобождението № 8.

Редакция: Иван Николов, Радко Стоянчов и Александър Димитров. Технически редактор: Новица Божилов.

Адрес: Ул. Маршал Тито № 15, 17540 Босилеград, тел./факс: 017/78 – 254.

Главен и отговорен редактор: Иван Николов.

Печата: Графическо предприятие “Мишич”, Ниш, Земунска 18 тел. 018/715 691.

Хора, на тях не им дреме за вас!

Юнска жега в Босилеград. Прашлясали улици. Кучета с оплезени езици запикават касите с бира и доматите пред магазините и тичат да обиколят около запустялата касапница да не е останал някой кокал от комунистическото време.

Всички дете стават за работа са по полето или по околните села на коситба. Другите киснат по кръчмите. Изнемощели старци и баби мъкнат бурени за прасето. Привечер, по някоя млада трътла клати боси крака на центъра при чешмата и се оглежда за гаджето си. Друга пък се пази да не настъпи кравешкото лайно пльоснато точно на центъра на града.

Кметът батко-Владко седнал под чадъра пред кръчмата в центъра по бермуди и джапанки, с бутилка “скопска” бира политиканства за Новата си икономическа политика (НЕП) от която Босилеград щял да процъфти – като трендафил. И че за всичко е виновна – опозицията. Комай си е прав човекът – по-килава опозиция от нашата няма никъде по света.

Двайсет метра по-нататък, пред другата кръчма, остриган представител на опозицията с тъмни очила и кръвясали очи, също по бермуди и джапанки, дегустира някаква рикачевска джанковица, чеше се по рано увисналия корем и също политиканства – срещу КИЦ-а. В жълтото найлоново кесе окачено на стола зад гърба му се намира подписа срещу моя милост като председател на КИЦ-а и главен и отговорен редактор на “Бюлетина”, под която се подписват босилеградските “ентелектуалци” – все известни борци за сръбска демокрация. Които нямат нито “б” от българщина. Вътре е пълно с лъжи и клевети. Подписката вероятно ще бъде доставена на едно министерство в София а може би и на “Братство”. Целта е ясна, да ни злепоставят в София и КИЦ-а да се превърне в уютен политикантски клуб за любителите на домашната джанковица и пресните краставички, и да се закрие “Бюлетина”. За да не смушава достопочтените благоутробия на босилеградските

политиканти. Които чакат всичко да се оправи от само себе си – само да влезне Сърбия в Европейския съюз. После в Босилеград ще потече мед и мляко. Мисля си, що за интелектуалци и демократи са тия които могат да се подпишат върху такава пачавра! За един демократ свободата на словото е алфа и омега на всяка демокрация. И що не вземат да напрегнат кефалото си да направят някой икономически проект с който да конкурират за средства, да речем по програмата “ФАР”, “МАТРА”, “ЦИДА”, “ЦХФ” и т.н., да направят нещо в Босилеград и да се реализират като специалисти с някаква полезна и доходна работа вместо да се занимават с политиканство, интриги, клоки и менюто на Иван Николов в “Моника”. Пък ако толкова им се събират подписки, що не вземат да съберат една за връщането на българския език в училищата или за изграждането на паметник на Левски в Босилеград? Много добре знам с кого си имаме работа.

Радио Босилеград два дни върти топ-новината, че Иван Николов и Радко Стоянчов са изключени “от всички постове от ДСБЮ”. Браво, това си е направо успех – с него и Милошевич не може да се похвали. Последният лидер на обреченият на закриване ДСБЮ бърза да си разчисти личните сметки. Не се притеснявам от това. Левски, Ботев, Стамболов, Стамболийски, Алеко Константинов, та ако щете и Джинджич – всички са жертви на вътрешни предатели. Знаем, че революцията изяжда децата си, но в крайна сметка историята всекиго слага на мястото му, и продължава да тече.

На икономически план Босилеград продължава да умира. Общественият предприемач полека обрасват в коприви и бъз. Носят се слухове, че сръбският бизнесмен Коич, бил купил зградата на “Електронската” и там си направил бички, ама още не се знае дали я е платил. Едно е сигурно – унищожаването на босилеградските гори на безценница продължава с такава скорост като че ли някой иска да унищожи всичко преди да си отиде.

Шивачките от “Кобос” вече са се примирили, че ще останат и без работа и без машини. Неизвестно как, “Кобос” е станал собственост на държавата с над 95% от акциите. С останалите 5% шивачките от “Кобос” могат да идат на кино.

Преди един-два месеца седем партийки и сдруженица от Босилеград изпратиха писъмце до сръбския просветен министър Гаша Кнежевич с което го канят да дойде в Босилеград и да им донесе в министерската си чанта обучение на български език, защото Сърбия и Черна Гора като членки на Съвета на Европа трябвали да спазват правата на малцинствата. Пък и сега е демоден да се правиш на сърбин. Отговор няма. Няма и да има. Защото на управниците в Белград вече им идва акъла. Но на тия в Босилеград, (и на някои в България) - трудно. И не могат да разберат, че един свободен и достоен човек трябва да се бори със всички сили за правата си, а не да моли за тях. Един роб който се е примирил с робството си, не ги заслужава. Това е библейско правило

На този фон 15 неправителствени организации в София създадоха Национален комитет за промяна на статута на Западните покрайнини и излязоха пред българската и световната общественост с Меморандум който е предаден на Президента и премиера на България, на някои посолства в София, както и на страните наследнички на бивша Югославия. Така е, който не слуша песен, ще слуша буря. Ако българските и сръбските власти се бяха вслушали в Меморандума който през 1991г. им изпрати тогавашното ръководство на ДСБЮ, сега Григор Велев нямаше да пише друг Меморандум. Та с този нов Меморандум се иницират дипломатически преговори между ДО СЧГ и България за трайно решаване на нашите проблеми. Защото в Европа не приемат страни които си имат спорове със съседите си. Ако и това не стане, България да заведе дело пред Трибунала в Хага за връщането на Западните покрайнини на България. Страх ме е, че сърбите ще вземат да се разплачат заради нас. Българските политици все още мълчат по този въпрос. Но кампанията в българските медии и обществото леко набира скорост. В крайна сметка, в демократичните общества властта се съобразява с изискванията на народа.

И в самата Сърбия има все повече хора които разбират, че преди да тръгне към бъдещето, Сърбия трябва да разчисти с миналото. И че в Европа тя може да влезне само като свободна и демократична гражданска държава, а не като окупатор на чужди територии и чуждо население. Проблемът е какво ще правят нашите дежурни политиканти, доносниците и разни други служители на ДС. Тогава вместо да издирват по улиците държавни врагове, ще трябва да работят някоя полезна работа, а тях не ги бива за такова нещо защото цял живот са живели наготово.

Иван Николов

Национален съвет – без национален късмет

От изказванията: **Войслав Станович** – “Както каза Войслав Кошуница, за демокрацията трябва време, толеранция и търпение”. **Горан Чирич**: “Границата трябва още повече да ни свързва, но и същевременно да е бент за престъпността... Ние трябва да виждаме тези граници като собствен шанс”. **Петър Стоянов**: “Балканите нямат достатъчно добър образ... Ние трябва да работим за този образ не от абстрактни съображения, а защото този образ носи икономически просперитет, повече инвестиции, по-добър търговски обмен. **Яни Милчаков**: българската външна политика в последните години е виждала в малцинството на българите в Югославия мост за разбирателство, общност от хора с огромен творчески и трудов, интелектуален и морален потенциал и повод за сближаване, а не за конфронтация”. **Димитър Иванов**: “Гражданска лоялност е да си плащаш данъците и тока и нищо повече”.

Пише: **Иван Николов**

На 10 май т.г. в Ниш бе учреден Национален съвет на българското малцинство в държавната общност Сърбия и Черна Гора. Повечето участници бяха убедени, че тази дата ще остане записана с големи букви в историята. Едва ли не историята ще започне отново. Имаше и такива които се въздържаха от участието в този съвет – Хелсинкския комитет за защита на правата на българите, ДСБЮ и босилеградския клон на КИЦ-а. Общо 118 електори, кандидирани от редовете на общинските съветници, представители на сдружения и други чиято кандидатура бе скрепена със 100 подписа избраха

21 члена на Националния съвет.

В Националния съвет няма представители на Банатските българи и представители на по-големите български колонии от Сурдулица, Враня и други градове.

На електорското събрание присъстваха представители на Министерството за човешки и малцинствени права (но министърът Расим Ляич не присъстваше), представители на ОССЕ и Съвета на Европа, българският експрезидент Петър Стоянов, българският посланик в Белград Яни Милчаков и градоначалникът на Ниш.

В залата на Нишкият симфоничен оркестър, под звуците на

“Сън в лятна нощ” от Вивалди

и класическа соц-реалистична атмосфера, повечето “демократично” избрани “електори” от нашите средновековни селца с типичната си безизразна робска послушност изслушаха предварително подготвените речи изпъстрени с изтърганите от дългогодишна употреба фрази за “опазване на националната идентичност”, “търпение и толеранция”, “решаването на всички обществени и политически въпроси”, “сътрудничество на Балканите”, “границата която трябва да ни свързва” и т.н., за да се стигне пак до мъдрото комунистическо умозаключение, че българското малцинство трябва да служи, нали, като

“мост на сътрудничество”

а не да бъде, боже опази, “ябълка на раздора”. За обучението по български език – нито дума! Въпреки че никога не ми е минавало през ум да правя въстания, все пак, никак не ми харесва ролята на “мост” защото знам, че мостът служи като нещо по което се газят и в двете посоки. Знаейки трудното положение на българското малцинство и неговата духовна и физическа обреченост, призивите за търпение и толерантност ми звучат като примиренчество, и ми идва на ум народната поговорка “Черней кожа, пъклей душа”. Знам, че примиренството никога не води до напредък. Само бунтът на идеите е в основата на всеки прогрес. Но тука явно липсват хора на бунта. Дори в изказването на бившия държавен глава на България Петър Стоянов не прозвуча нищо повече от присъщия му оптимизъм, че Европа най-после ще дойде и на Балканите. Но като гледах хорицата набедени за “електори” как мигат пред думите които не разбират, си мислех колко ли време ще мине докато тия пусти промени настъпят и у нас. Това си личи и по гласуването в което всички са “за”, “против” няма, “въздържани” – също. Накрая бяха прочетени две листи: група “Възраждане” и група “Босилеград – Димитровград”. В първата група има босилеградчани колкото трябва, във

втората – димитровградчани пак колкото трябва. Резултатът го знам предварително и насочвам вниманието си върху хората които тихомълком, с характерното ни безразличие пускат своите бюлетинки в кутиите.

Гледам хората които допреди само няколко години пишеха и говореха, че българското малцинство има всички права според най-високите международни стандарди и е равноправно във всяко едно отношение със сръбския народ, гледам и ония които активно участваха в най-голямото престъпление срещу българското малцинство – създаването на “двуезичния модел” как днес с чиста съвест участват в създаването на Национален съвет на българското малцинство който, нали, ще се грижи за обучението на майчин език, служебната употреба на езика и писмото, медиите, икономиката и пр. и пр. Мисля си, че ако някой преди 5 октомври им беше предложил да се формира такъв съвет, със сигурност щяха да го атакуват като проява на сепаратизъм или сецесионизъм. Но днес вече е друго. Дали? Погледът ми прескача от един на друг “електор”, все

известни имена на нашата малцинствена интелигенция

и ми идват на ум думите на известният македонски писател-дисидент Младен Србиновски: “Македонската интелигенция е кондом на сръбскиот penis що полека влегува во газот на Македонија”. Сравнението е вулгарно, но точно и може изцяло да се приложи и за нашата интелигенция.

На електорското заседание ги няма ония които през изтеклите 12 години с нокти и зъби, по цената на живота си защитаваха правата и интересите на българското малцинство. Всичко си е по старому: едните са от едната, другите от другата страна. Само че някои са сменили местата си. В исторически план промените винаги настават с промяна на хората които донасят нов начин на мислене и поведение. У нас нищо от това не се случи. Навсякъде около себе си виждам хора които се приспособяват към обстановката за да оцелеят, но не се опитват да я променят. Или прагматици които дебнат своя шанс да припечелят по нещичко. Пари, постове, обществен престиж...

Процедурата по създаването на Националния съвет отива към своя край. Дискусия, кафе пауза, гласуване, преброяване на резултатите, животинско лапане на шунка и кашкавал около шведската маса, обявяване на резултатите, пак лапане около шведската маса и разотиване! Колегата ми Александър Димитров упорито снима с камерата докрай цялото заседание. Имаме намерение да го излъчим по кабелната телевизия в Босилеград за да покажем на босилеградската общественост най-високият орган на българското малцинство и хората които го представляват. На другият ден обаче кабелна телевизия “Кодал” отказва да излъчи материала! Край на комедията! Не се и съмнявам каква политика ще води Националния съвет по отношение на медиите. Личи си още от сега. А като имам предвид състава на Националния съвет вярвам, че играта с образованието на майчин език ще продължи още дълго – само че сега с повече “толерантност”, “търпение”, “време” и култура вътре в самия съвет. Докато асимилацията ни помете съвсем.

Всепак, Националния съвет е създаден. Датата на първото му заседание тепърва ще се уточнява. Предполагам, че вероятно ще бъде след началото на новата учебна година. Наивно е да се очаква, че тази институция такава каквато бе създадена, може да разреши натрупаните проблеми на българите в Югославия. Но от тук нататък Националния съвет ще понесе отговорността за нарушаването на правата в образованието на майчин език, служебната употреба на езика и писмото и културата. Сега вече ще знаем кой и персонално ще отговаря за нарушаването на правата на българското малцинство. И ще насочим критиките си не към държавата, просветното министерство, министерството за национални малцинства и т.н., а към ония наши известни интелектуалци и политици които в желанието си да

лъснат политическия си рейтинг

и да хванат малко повече власт, ще провеждат новата малцинствена политика на държавното формиране Сърбия и Черна Гора. На нас не ни остава нищо друго освен да им търсим отговорност за всичко лошо което ни е сполетяло и което те се наеха да поправят.

Членове на Националния съвет на българското малцинство

От листата “Възраждане”:

д-р Ангел Йосифов, д-р Димитър Иванов, д-р Младен Владимиров, Небойша Иванов, Зоран Петров, Воислав Божилов, д-р Симеон Васов, Драган Иванов, Александър Сотиров, м-р Михаил Иванов, Пене Димитров, Велимир Костов.

От листата “Босилеград – Димитровград”:

Владимир Захариев, Александър Александров, Зоран Гюров, Славчо Владимиров, Горан Стоянов, Милисав Николов, Даринка Кръстич, Милка Станоевич и Славица Стоянова.

Хелсинкски комитет за защита на правата и свободите на българите в Югославия (Сърбия и Черна Гора)

Съобщение

По повод създадения на 10 май в Ниш Национален съвет на българското национално малцинство, като неправителствена и правозащитна организация на българското национално малцинство в Сърбия, заявяваме следното:

1. Създаденият под егидата на съюзното Министерство за националните малцинства и етнически общности Национален съвет, наброяващ 21 души българи, повечето от които не знаят и майчиният си език, няма нищо общо с волята на българското национално малцинство, защото е избран не с прякото гласуване на българите а по директива на един държавен орган, с цел да се сложи шапка върху проблемите и организациите на българското национално малцинство в Сърбия. И тъй като правомощията му са скромни, главно препоръчителни в областта на образованието езика, културата и медиите то от подобно формиране няма почти никаква необходимост. Освен ако Белград не е преценил, че това е най-лесният начин да се пренебрегнат и премълчат основните малцинствени проблеми на българите в Сърбия.

2. След като формирането е създадено по този начин, то не може като такова да представлява интересите на българското национално малцинство, а единствено себе си и неговите попечители. Достатъчна причина, трите организации на българското малцинство в Сърбия – Хелсинкския комитет на българите в СЧГ, ДСБЮ и КИЦ в Босилеград, да откажат участието си в неговото създаване. Друг е въпросът, защо същият бе създаден далече от малцинството, в град Ниш, в който според последното преброяване на населението, като българи са се декларирали едвам 799 души.

3. В съвета са влезли и хора, претърпяли катастрофална загуба на последните местни избори в Цариброд. Кого тогава въпросните лица ще представляват пред институциите на Сърбо-Черногорската държава, в която и Закона за националните малцинства, вече втора година не функционира!?

12. 05. 2003г.

Зденка Тодорова

/председател/

Расим Ляич по повод съобщението на Хелсинкския комитет

Обвиненията – безсмислени

- Министърът за човешки и малцинствени права на Сърбия и Черна Гора Расим Ляич отхвърли като безсмислени обвиненията на Хелсинкския комитет за защита на правата и свободите на българите в Сърбия и Черна Гора.

“Ние очаквахме такова съобщение с оглед на досегашните информации на този Комитет. Имаме цял архив текстове от българският печат които трябваше да демантираме – отвратителни лъжи за положението на българското малцинство. Решихме да не реагираме повече, но това е връх на цинизъм, необективност и лъжи”. – е казал Ляич пред агенция Бета. Според него Министерството е създадо юридическа рамка с гласуването на закона и правилника и не иска да се включва във формирането на националните съвети нито да влияе върху избирането им.

Той посочи, че на електорското събрание, на което е избран Съвета се е говорило само на български, а на събранието са присъствали бившия президент на България Петър Стоянов, представители на българския парламент, Министерството на външните работи и посолството, както и представители на ОССЕ и никой не е имал забележки.

“Вечерни Новости”

Харта за човешки и малцинствени права и граждански свободи

(извадки отнасящи се за правата на малцинствата)

Изхождайки от това, че човешките и малцинствени права и свободи са основа на всяка демократична общност и определяйки се за демокрация, мир, толеранция, зачитане на човешките права, правова държава и социална справедливост, Скупщината на Република Сърбия, Скупщината на Република Черна гора и Съюзната Скупщина донесоха тази Харта за човешки и малцинствени права и граждански свободи.

III. Права на принадлежащите към националните малцинства

Основополагащи и рамкови права на принадлежащите към национални малцинства

Чл. 47

Защитата на правата на принадлежащите към националните малцинства се осъществява съобразно с международно-правната защита на човешките и малцинствени права. Принадлежащите към националните малцинства имат индивидуални и колективни права, права които осъществяват индивидуално или заедно с другите, съгласно закона и международните стандарти. Колективните права подразбират, че принадлежащите към националните малцинства, непосредствено или чрез своите избрани представители участват в процеса на решаването или решават по въпроси свързани с тяхната култура, образование, информирание и употреба на езика и писмото, съобразно закона. За осъществяване на правото на самоуправление в областта на културата, образованието, информирането и служебната употреба на езика и писмото, принадлежащите към националните малцинства могат да избират свои национални съвети, съгласно закона. Покрай термина национално малцинство равноправно могат да се използват и други термини които с конституцията и законите утвърждават държавите членки.

Свободно изразяване на националната идентичност

Член 48.

Гарантира се свободно изразяване на националната идентичност. Никой не е длъжен да се изяснява за своята национална принадлежност.

Забранява се дискриминацията

Член 49.

На принадлежащите към националните малцинства се гарантира равнопоставеност пред закона и еднаква защита със закона. Забранена е всякаква дискриминация по основание на малцинствената принадлежност. Няма да се считат за дискриминация ония предписания, мерки и акции предназначени за спазване на правата на принадлежащите към национални малцинства, когато се намират в нееднакво положение, за да им се даде възможност пълноценно да използват правата си под еднакви условия.

Забранява се насилствена асимилация

Член 50.

Забранява се насилствената асимилация на принадлежащите към националните малцинства. Държавите Членки и държавната общност Сърбия и Черна Гора са длъжни да защитят принадлежащите към национални малцинства от всякакви действия насочени към такава асимилация.

Забранява се предизвикване на расова, национална и религиозна омраза

Член 51.

Забранено и наказуемо е всяко предизвикване и подстрекаване на национална, расова, религиозна и друга омраза и нетърпимост.

Права за опазване на особеностите

Член 52.

Принадлежащите към националните малцинства имат право:

- да изразяват, пазят, тачат, развиват и публично манифестират национална и етническа, културна и религиозна особеност;
- да използват свои символи на публични места;
- свободно да използват своя език и писмо;
- в средите със значителна малцинствена популация държавните органи да водят делата и на езика на малцинството което представлява значителна част от популацията;
- да се обучават на своя език в държавните институции;
- да основават частни образователни институции на всички нива;
- да използват собственото си име и фамилно име на своя език;
- в средите със значителна малцинствена популация традиционните местни имена на улици и населени места както и топонимите да бъдат изписани на малцинствен език;
- да имат определен брой мандати в скупщината на държавата Членка и Скупщината на Сърбия и Черна Гора, тръгвайки от принципа за непосредствена представеност, съгласно закона на държавите Членки;
- да бъдат съответно застъпени в държавните служби, органите на държавната власт и местното самоуправление;
- да бъдат изцяло и непристрастно информирани на своя език, включвайки и правото да изразяват, приемат, изпращат и разменят идеи и информации.
- да създават свои средства за информиране.

Начина на осъществяването на тези права се урежда със закон.

Право на сдружения

Член 53.

Принадлежащите към националните малцинства имат право да създават просветни и културни организации и сдружения, чието финансиране е доброволно. На организациите и сдруженията на принадлежащите към националните малцинства се признава отделна роля в осъществяването на правата на принадлежащите към националните малцинства.

Сътрудничество със сънародниците в други държави

Член 54.

Принадлежащите към националните малцинства имат право да осъществяват безпрепятствени връзки и да сътрудничат със свои сънародници които са извън територията на държавната общност Сърбия и Черна Гора.

Подобряване на условията за живот

Член 55.

Държавите членки са длъжни там където е нужно да предприемат съответни мерки за подобрене на пълна и ефективна равнопоставеност сред принадлежащите към националните малцинства и ония които принадлежат към мнозинството, във всички области на икономическия, социалния, политическия и културен живот. Мерките от алинея 1. от този Член, когато това е необходимо, подразбират премахване на видимо неблагоприятни условия за живот които особено засягат принадлежащите към определено национално малцинство. Държавната общност Сърбия и Черна Гора в рамките на компетенциите утвърдени с Конституционната харта и държавите Членки гарантират на принадлежащите към националните малцинства правото равноправно с останалите граждани да участват във воденето на обществените дела, включително и правото да гласуват и да се кандидират за носители на обществени функции.

Развиване на дух на толеранция

Член 56.

В областта на образованието, културата и информирането държавната общност Сърбия и Черна Гора и държавите членки насърчават духът на толеранция и межкултурен диалог и предприемане на ефикасни мерки за подобрене на взаимоотношенията, разбирателството и сътрудничеството между всички хора които живеят на нейна територия без оглед на етническата, културна, езикова и религиозна принадлежност.

Гарантиране на придобитите права

Член 57.

Достигнатото равнище на човешки и малцинствени, индивидуални и колективни права, не може да се намалява. С тази харта не се съкращават нито намаляват правата на принадлежащите към националните малцинства придобити с предписания които са се прилагали до влизането в сила на тази харта, както и правата придобити въз основа на международните договори подписани от страна на Съюза Република Югославия.

Босилеград: огромните свещи потухват...

За 60-годишнината от смъртта на Емануил Попдимитров по родните му места се изсипа цял сонм известни български учени и литератори. Мина много весело и тъжно.

Пише: Бойко Ламбовски

На поета Емануил Попдимитров не му е провървяло. Да се беше родил примерно в Балчик или Несебър, хем по възможност през юли или август, то със сигурност в негова чест там щяха да се провеждат напоителни научни конференции. А градецът щеше да се гордее всенародно със знаменития земляк, и поне един площад, улица, местното читалище и училището щяха да носят името му.

Емануил Попдимитров, уви, е роден в малкото босилеградско селце Груинци на 5 ноември 1885г.

Днес там е Сърбия.

Нито една улица в Босилеград

не се казва “Емануил Попдимитров”.

А да събереш академичен елит в Босилеград е възможно само ако си ентузиаст като посланика ни в Белград – Яни Милчаков.

Босилеград, в сравнение с другото българско градче в покрайнините – Цариброд, е по-зле икономически. През Цариброд, ако не друго, безспир шуми пътят от Азия към Европа. Босилеград е място, където нищо не шуми – предприятията следват съдбата на посттоталитарната ни икономика у нас, а туризъм няма. В градеца, познал и по-добри времена, както и население 15-20 000 души, сега живеят едва 4 000. Препитават се с животновъдство и градинарство. Младите бягат – към България, Македония, Ниш...

Аз чувам, топорът прониква
на тъмния лес до сърцето
и дъбът подсечен извиква
и пада, разперил ръцете.

Настъпи ли засух, къпини
пълзят в камънаците пусти,
снагата ли лишей сини
и язви разяждат стоусти.

Така пише Емануил Попдимитров в стихотворението си “Родина”. Като го изчетеш, то и съдбата му, и творчеството му могат без особено натягане да се насложат върху родината. Поетът, следвал в София, Монпелие (Франция) и Фрибург (Швейцария), е сред маститите имена на българския символизъм редом с Теодор Траянов, Николай Лилиев, Людмил Стоянов... Най-вече заради романтичната си стихотворна галерия от женски портрети

е бил наизустяван от просветената младеж на България,

особено през 10-те и 20-те години на миналия век. Работил е като учител, по-късно е бил и частен доцент по сравнително езикознание в Софийски университет, но особено важна част от биографията му, премълчавана през последните десетилетия, е неговата дейност за защита на правата на българското малцинство в Югославия. Дългогодишен председател на Върховния комитет за бежанците, той е и представител на Конгреса на националните малцинства в Женева. Според мнозина изследователи точно благодарение на емоционалната му реч там конгресът признава на българите в Югославия статут на малцинство.

Част от изказалите се на кръглата маса са видни български литературоведи и теоретици – Никола Георгиев, Милена Кирова, Добрин Добрев, Михаил Неделчев, Валери Стефанов – отново подчертаха влиянието на френския философ-интуитивист Анри Бергсон за оформяне на философските и естетическите възгледи на поета.

Е, имаше и неща, изслушани

с уважително, но каменно униние от местните първенци

позашеметени от специфичния университетски сленг на по-амбициозни преподаватели от дебюта на кариерата. Но самата “Кръгла маса за Е. Попдимитров” имаше за цел да е точно това – научна дискусия за него, а не за правата и свободите на българите в Босилеград. Само дето правата, свободите и сиромашията са като кашлицата – няма как да се чуят, ако си редом...

И първенците, и непървенците в Босилеград от дълги десетилетия са както другаде по света, където има малцинства, независимо дали български, дали каквито и да било. Тоест – разделени на два основни лагера. От едната страна са хора с амбиции и конформистки манталитет, които могат да градят кариера само ако плащат с лоялност към централната власт. А тя е изисквала от тях

главно едно нещо – да не акцентират на произхода си.

Неслучайно властите в Югославия бяха изобретили “шопска” нация и език... От другата страна са тези, които мъчително изживяват двойната си дезинтегрираност и упрекуват “продажниците” в какво ли не “манство” – в случая – сърбо.

Често, уви, заслужено.

В резултат и първите, и вторите лека-полека изчезват – първите с известна доза гузност, вторите – драматично. От 1918г. досега българите в Югославия са се “стопили” с около 100 000 души – от над 120 хиляди на около 25 000 днес.

Иван Николов, на когото се крепи и бюлетинът на културно-информационният център на българското малцинство “Цариброд” в Босилеград, и несекващия критицизъм към “сърбеенето”, е автор на книгата “Българите в Югославия – последните Версайски заточеници. От нея може да се научи как точно Елена Стойчкова се превръща в Йелена Стойчков, както и други поучителни неща.

Там горят до камъните кротко свещи –
на оброчище под дъбовете стари,
тихо пламъка им разлюлява вятър:
сякаш минзухари...

Там жени в забрадки черни тихо ходят,
скръстили ръце, в печал глава навели,
глухо шепнат, че боят се да разбудят
клетите умрели.

Така пише в “Задушница” Попдимитров; сигурно и днес би писал нещо такова, ако се върнеше в родното си село поне за миг. Благодарение на инициативността на организаторите – неизчерпаемият откъм енергетика наш поланик Милчаков и младия и добродушен кмет-левент на Босилеград – Владимир Захариев, нашата литературно-академична орда наяха джипове и лади, и стигна до Груинци. Стига се трудно – пътят е като при сафари в Африка. Там възторжената Мариета Гиргинова от БАН дори нагази в груинската бара досущ русалка, а Данчо Ефтимов

даде воля на фавънското в себе си,

като защъка със светнал поглед из ливадите наоколо...

Голямата академична група се смеси с няколко старци, и дружно изпихме шише ракия там, където е била къщата на Емануил Попдимитров. Сега няма нищо, дори зид, но е зелено и красиво.

Бай Райчо – Райчо Миланов Йосифов, на 79, родственик на поета, каза за него, че бил скромен човек...

А друг старец – 83 годишния бай Георги, ни отведе в местната църквица.

- Секи празник идвам тука, сам попея малко, запаля свещ. Никой друг не идва. Ама аз идвам.

И бай Георги разказа покъртителна история – бил атеист, през 51-а го арестували, вкарали го в затвора – набедили го за шпион. Ял и бой, много се бил уплашил, не вярвал, че ще излезе жив. Тогава много пъти чул ясен глас: “Не бой се, не бой се, тебе живот има!”

- Света Петка беше – сигурен е бай Георги.

И оттогава досега той отваря и затваря църквицата в селото на Е. Попдимитров – “Св. Петка”.

Не бях виждал по-беден и по-истински храм.

Като си тръгнахме, бай Георги се заплака и усмихна едновременно.

В съседното село Извор пък шестгодишният Йовица е единственото дете. Докато майка му отключва огромния и празен храм “Св. Троица” – най-големият в покрайнините, Йовица стои и гледа захласнат; толкова много хора не е виждал скоро. Наоколо са руините на импозантно училище – някога тук, в Извор, се е намирал центърът на местната нахия, било е пълно с глъч и хора.

Въпреки че е май, си мисля за стихотворението “Есен” на класика. Едва ли е случайно – най-силен Попдимитров е по въпросите на меланхолията.

Виждам: вихрите птици гигантски
далеко подгонват,
огромните свещи потухват: брезите
оронват
листа многоискри, димят белорунни
мъгли...
В подземия слизам по стълби, мъхнати
скали,
в подземия слизам, покрива ме, плаче
с листа,
покрива ме, плаче над мене с листа
Есента.

Не е възможно да си бодър днес тук, в Босилеград, въпреки оглушителната сръбска чалга, с която завърши “банкетът” вечерта, и майското време.

Причините за това са много, аз се фиксирах главно върху естетическата.

“Ще изгледам старите, и ще бегам оттука” – каза на изпроводяк майката на Йовица.

Вестник “Сега” 19 май 2003г.

Почитателите и литературните герои на Емануил Попдимитров – на научна конференция в Босилеград

Иван Николов

Ако целта на научната конференция, кръглата маса или каквото вече беше това нещо, по повод 60 годишнината от смъртта на Емануил Попдимитров е била да се направи първата стъпка към завръщането на този знаменит босилеградчанин в родния му град от който той десетилетия наред беше изгонен, тогава съм готов в името на завръщането да преглътна всички гафове и пропуски които бяха направени при нейното провеждане.

И все пак, историческата истина и уважението към живота и делото на Емануил Попдимитров ме задължават да кажа и някои неприятни неща.

С изключение на гостите от София, от босилеградска страна липсваха истинските познавачи и почитатели на живота и делото на Емануил Попдимитров. Така и не разбрах дали кметът на Босилеград с помощта на Великия брат, или Великия брат с помощта на кмета определяха кой може да влезе в залата, но

поетът Радко Стоянчов не бе допуснат на конференцията.

Затова пък вътре се набутах достатъчно от литературните герои на Емануил Попдимитров, особено тия от “Страната на розите”. Кой я е чел, знае за какво става дума. Имаше и такива които за Емануил Попдимитров бяха чували колкото за някой индиански врач. Конференцията не успя да разсветли дори половината от живота и делото на Емануил Попдимитров. Изказванията на българските учени се ограничиха върху изброяването на неговите книги и дискутиране дали е бил повече под влиянието на Бергсон или на руските символисти, дали е бил масон или не и т.н. Вероятно

от страх да не се “политизира срещата”

беше премълчана поне половината от истинската стойност на поезията и научната публицистика на Емануил Попдимитров както и цялата му обществена дейност свързана със защитата на правата и интересите на българското малцинство – именно онова от което ние днес най-много имаме нужда. Българският посланик Яни Милчаков даде обед за участниците на конференцията. После посетихме родното село Груинци на Емануил Попдимитров. Посещението в Груинци си беше за срам. Вместо поне останки от родната къща на Емануил Попдимитров, домакините гордо показваха на гостите от София запустели градини обраснали с тръни и коприви, и разкошна природа – сред която няма жива душа. Отдавна разрушени и запустели училища, църквата в Извор – всичко това свидетелства за

разкошно минало и тъжно и безперспективно бъдеще.

Вечерта в чест на посланика на България Яни Милчаков и гостите от София, кметът Владимир Захариев организира културна програма. Босилеградският танцов състав в сръбска народна носия изпълнява сръбски народни песни и танци. Чаровните босилеградски деца, младежи и девойки, на крилето на младостта, играят точно това срещу което Емануил Попдимитров цял живот се е борил – сръбизирането и предателството. Сръбската чалга заглушително гърми – демонстрация на типичен великосръбски бабаитлък. Провокацията е толкова очевидна, че забелязвам недоумение и недоволство върху лицата на гостите. И накрая, когато трябваше да се изиграе поне едно българско хоро, водещият някъде изчезва, публиката стои, чака и после бавно се разотива. Мъчно ми е за красивите деца и младежи – те са толкова млади и не могат да разберат в каква мръсотия участват. Въпреки че им е хубаво. Както и всичко на млади години. Но в тяхната веселба има нещо страшно – имам чувството че всички заедно танцуваме върху собствения си гроб.

Босилеград прилича на сцена от потъващия “Титаник”.

Следва вечеря за гостите. Сега пък кметът Владимир Захариев им предлага нашият традиционен зелник с кисело мляко. И неизбежната сръбска чалга която непоносимо раздира слухът и дробовете на хората и ги кара преждевременно да се разотиват. Извинявам се на гостите и също си тръгвам. Вървя из улицата и си мисля за Емануил Попдимитров и днешния ден. Кметът Владимир Захариев и посланик Яни Милчаков цял ден приятелски се усмихваха и тупаха по гърба и надиграваха. Накрая и двамата бяха едно към едно: посланикът успя да накара кмета да участва в провеждането на научна конференция за Емануил Попдимитров – един писател и общественик от чието име нашите правоверни слуги на режима десетилетия наред настърхваха; а кметът накара българският посланик да гледа и слуша как чистокръвни българи се кълчат и лигавят да играят и пеят сръбски песни и танци.

Всичко това по повод 60 години от смъртта на Емануил Попдимитров. Това отдаване на почит ли е, или подиграване с паметта на великия човек?

Общинската власт в Босилеград е опозиция на Правителството на Сърбия

Миле Миленов е председател на местния съвет на Демократичната партия в Босилеград и шеф на опозиционната група в Общинското събрание в Босилеград. По професия е учител, живее и работи в Босилеград, семеен е, има четири деца. Помолихме го да отговори на някои въпроси за актуалната икономическа ситуация в Босилеград, отношението власт – опозиция, правата на малцинството, перспективите...

- Г-н Миленов, всички ние виждаме колко трудна е социално-икономическата обстановка в Босилеград – пропадане на обществените предприятия, висока безработица, липса на приватизация и т.н. Доколко според вас, нашите трудности се дължат на прехода, и доколко – на неуспехите на сегашната общинска власт в Босилеград?

Има го и едното и другото. Обективните трудности на прехода са характерни за цяла Сърбия, и те се дължат на закъсняване на реформите, последиците от войната, национализма и т.н., но ние се намираме в още по-трудно положение. И затова изцяло носи отговорност сегашното общинско управление.

Аз не се съмнявам в добрите намерения на това управление. Защото е невъзможно човек да живее в Босилеград, да има дом и семейство и да не желае да помогне на Босилеград. Но едно е да желаеш нещо, и друго е да знаеш и да можеш да го направиш.

Сегашното общинско управление по всички критерии е едно некадърно управление. Резултатите го доказват. Не е никаква тайна че ние сега имаме най-неграмотното общинско управление откакто съществува Босилеград. Дори по времето на Владо Митов е имало по-грамотни хора. Първите съветници на кмета, както и той самият са със средно образование. Не могат да се очакват резултати от общинско управление което е опозиция на Правителството. И не може това Правителство да има доверие на хора които по времето докато ние се борихме за промени те подкрепяха режима на Милошевич. Днес те наистина се преобоядиха като демократи, но те няма при кого да отидат в Белград, никой не им вярва, няма кой да ги подкрепи. И в Белград знаят, че чрез Владимир Захариев в Босилеград се върнаха социалистите на власт. Те могат да отидат в Белград, там ще ги приемат, ще ги изслушат, и ще ги изпратят. Те им нямат доверие.

Ние имаме поне това предимство, че имаме близки отношения с хора от Правителството, имаме диалог с тях, имаше и разбиране от тяхна страна. След като толкова години заедно се борихме против Милошевич, това ни сближи, те не можеха да кажат: вижте какво, ние не ви познаваме!

Друго, не могат да се лъжат хората с нереални обещания. На хората трябва да се каже истината колкото и неприятна да е тя. Спомнете си какви обещания даваше Владимир Захариев по време на предизборната кампания: че ще даде работа на работниците от “Кобос”, ще приеме на работа още 500 нови работника, пулмоложки център на “Рамни дел”, местна телевизия и ретранслатор на Църнок се оказаха като пълни безсмислици. Какво постигна с това? Подведе хората да гласуват против нас, и така успя да срина всичко което бяхме започнали, и нищо ново не успя да направи. Дори не успя да завърши реконструкцията на водопровода в Босилеград и асфалтирането на пътя до Тлъмино. И затова трябва да си понесе отговорността.

- Какво ще кажете за приватизацията на “Кобос”, “Бор”, “Електронската”, “Прогрес” и останалите?

Аз съм против това политиката да се меси в икономиката. И Владимир Захариев прави грешка като се прави на всезнайко и подвежда народа ни с празни обещания че ще ни спаси Савич, Коич или някой друг. Може тоя Савич във Франция наистина да си е успешен човек. Но там са други условията. Какъв е неговия реален интерес тука? Имаме ли ние оспособена митница за международен трафик на стоки? Нямаме. Къде е неговият реален пазар? Кой сериозен бизнесмен ще инвестира под такива условия?

Реална приватизация засега няма. Тя се провежда в строга тайност и затворени кръгове. Не се знае под какви условия се приватизира, има ли тендер, има ли социални програми. Няма никаква прозрачност.

За “Прогрес” мисля, че собственика Симеон Наков все пак е свестен човек, има интереси тука, има къща, имоти и има някакво предимство.

За “Бор” това не може да се каже. Кмета Владимир Захариев и неговият приятел Коич обещаха, че ще приемат нови стотина работника, а не можах да платят и на досегашните. Сега разбираме че е

купил “Електронската” в Босилеград. Искам публично да питам кой, кога, по каква цена, под какви условия му я е продал, какво печели общината от това? Ние нямаме нужда от такива затворени кръгове, които с разни далавери източват нашите богатства от общината и хората нямат никаква печалба от това.

- Как ще коментирате факта, че три години след падането на режима на Милошевич няма никакъв напредък в спазването на правата на българското малцинство, по-конкретно в обучението на български език?

Общинският съвет на Демократичната партия в Босилеград винаги се е застъпвал обучението в нашите училища да се провежда на български език. В този смисъл ние винаги сме били последователни. През пролетта, заедно със седем други политически партии и сдружения отправихме ултимативен иск до Министерството на просветата на Сърбия, сръбският министър отново да дойде в Босилеград и да даде обяснение защо се закъснява с връщането на българския език. И да каже кой е виновникът. Защо неговата заповед от миналата година и до днес не е публикувана в “Държавен вестник”? Ние категорично настояваме да знаем истината по този въпрос, и се залагаме за стриктно спазване и на останалите права на нашето малцинство според международните стандарди.

- Вашата партия излъчи електори и има свои членове в Националния съвет на българското малцинство който бе създаден в Ниш на 10 май. Кога този съвет ще почне да работи и какво очаквате от него?

Нямам информация кога този съвет ще почне да заседава, но очаквам да почне да работи и действително да почне да защитава правата и интересите на българското малцинство. Иначе става безсмислен.

- От какво, според вас, се нуждае Босилеград за да се стабилизира икономическото положение и да се създадат някакви по-нормални условия за живот?

На първо място, нуждаем се от една здрава приватизация. Това значи да дойдат хора които имат реален икономически интерес и възможности за печалби. Въпреки че положението в България, особено в близкия район също е много лошо, ние трябва да имаме достъп и до българските пазари. Митницата трябва да бъде оспособена за обмитяване и пропускане на тежко товарни камиони. Нуждаем се от икономически програми с които да конкурираме пред Фонда за икономическо развитие. Все пак, на територията на община Босилеград има 4 200 крави, около 1 000 юници и около 10 000 овце. Ако съумеем да организираме тия преостанали производители и да им създадем реални шансове да се реализират на пазара в производството на здрава храна – Босилеград може да бъде спасен. Но не бива да се залъгваме че с досегашните си навици и носталгията по миналото можем да направим нещо. Това е напълно безсмислено. Вместо да ни дава празни обещания, сегашното общинско ръководство трябва да мисли за малкия и средния бизнес, и с разни кредитни линии да подпомага селскостопанското производство, защото се видя че от големите комунистически заводи няма никаква полза.

- Ще атакувате ли общинската власт в Босилеград?

Сега положението е толкова лошо, че никой сериозен не би се наел да управлява Босилеград. Днес за власт могат да претендират или крайни идеалисти и кадърни хора които наистина искат и знаят да управляват, или крайни материалисти които искат да използват властовите позиции за лично забогатяване за сметка на народа. Ние естествено, ще атакуваме общинската власт, но за да има успех от това, хората трябва да са наясно кой какъв е, и на какво е способен.

Интервюто взе: Иван Николов

Накъде се насочват антените на “Кодал”?

На 12 май 2003г. босилеградския бизнесмен и собственик на кабелна телевизия “Кодал” и “Ники-Трейд” в Босилеград Николай Стоянчов, който иначе живее и работи в Белгия, е подписал писмо което е изпратено на няколко институции в България в което той описва своята версия за настаналата ситуация в кабелна телевизия “Кодал” в Босилеград. В писмото той изнася редица констатации и обвинения срещу бившия директор на КТ “Кодал” Александър Димитров, членове на неговото семейство, и КИЦ “Цариброд” в Босилеград. Директорът на Националния исторически музей на Република България Божидар Димитров предостави копия от това писмо на КИЦ “Цариброд” в Босилеград. Александър Димитров, който по някакъв начин се е добрал до това писмо, също предаде на “Бюлетина” своята версия за събитията свързани със ситуацията в “Кодал”. Същевременно, Николай Стоянчов отправи реагиране по повод статията “Агонията на един умиращ град” в “Бюлетин” бр. 31. В интерес на истината, и уважавайки свободата на словото на всички, редакцията на “Бюлетина” реши да публикува мненията на всички заинтересовани страни, като си запазва правото в следващия брой на “Бюлетина” да даде отговор на г-н Николай Стоянчов.

Александър Димитров – нямам причина да се срамувам от нищо

Никога и на ум не ми е минавало да “окалявам” личността на г-н Николай Стоянчов. Точно обратното – с компроматното си писмо от 12 май т.г. изпратено до някои български институции, той се опитва на типично клюкарски начин да окаля семейство Димитрови от Босилеград. Самото писмо повече говори за неговия автор отколкото за събитията около “Кодал”, и според мен не заслужава никакво внимание, но въпреки това реших да използвам правото си публично да оспорвам неистините изнесени в него.

Първо, не е вярно, че идеята за изграждане на кабелна телевизия в Босилеград е на г-н Стоянчов. Идеята беше моя. Самата реализация на проекта също беше моя. Негова беше само една част от парите – 50 000ДМ.

Второ, не е вярно че той ми е дал “парични средства од 100 000 лева”. Истината е, че г-н Стоянчов е вложил в “Кодал” най-напред 50 000ДМ, а след два месеца още 10 000 евра като основополагащ капитал на “Кодал”, въз основа на което той имаше 51% от акциите на фирмата. По-късно от общата сума на стойност от 70 000ДМ, на г-н Стоянчов бяха върнати 5 000ДМ, като 2 500ДМ по негово нареждане бяха дадени на Драган Христов. 12 000ДМ бяха похарчени за ремонт на хотела в Босилеград който той беше приватизирал и който от 1 септември до 7 декември 2002г. работеше под фирмата на “Кодал”. За всичко това има точна финансова документация. При всяко идване на г-н Стоянчов в Босилеград винаги съм му предлагал да направим подробна финансова ревизия. Той винаги е отказвал с обяснението, че ми има доверие. Но днес излиза с писмо в което разликата от истината до лъжата е цели 30 000ДМ! И дори има наглостта да твърди, че съм го “ограбил”. Ако това беше вярно, той щеше да ме даде на съд, а не да изнудва оставката ми.

Що се отнася до средствата взети от абонатите за приключване на кабелната телевизия, както и за средствата събрани от месечните такси, за всички пари има документи, колко и от кого са взети и за какво са изразходвани.

Трето, не е вярно че съм се представял за “собственик” на кабелната телевизия. Във всичките си публични изказвания като директор на КТ “Кодал”, в “Бюлетина”, “Братство”, “Блиц” и радио Босилеград винаги съм подчертавал, че г-н Стоянчов е мажоритарен собственик и съм му отдавал нужното признание. Понятието “Треперска кабеларка” го измислиха хората в Босилеград които виждаха, че телевизията се помещава в нашата къща и бяха свидетели на нашата работа. Не са без значение и слуховете които някой съзнателно пръскаше из града, че не Никола Стоянчов а България, чрез “Треперците”, строи кабелна телевизия в Босилеград.

През септември 2002г. г-н Никола Стоянчов ултимативно предложи кабелната телевизия да се изнесе из “Треперската къща”. Въпреки че помещенията за телевизията в хотела бяха в начална фаза

на подготовка, в крайна сметка се съгласих и на това. Тогава постигнахме съгласие, че и след пренасянето на телевизията от нашата къща в хотела, нашите отношения и предишни договори ще останат в сила. Много скоро г-н Стоянчов ги проигра всичките до един. По-късно г-н Стоянчов си призна пред техническия директор Дарко Спиридонов, че е “блъфирал”, защото се опасявал, че ние няма да се съгласим.

Следващото условие беше майка ми да напусне “Кодал” като се закрие инкасаторското място, както той казваше “да не говорят хората, че това е Треперска телевизия”. Тук искам да кажа, че целият персонал на “Кодал” по това време достигаше 12 човека. Всичките ги избрах аз и не сбърках по отношение на нито един – с изключение на майка ми! Въпреки че и тя и баща ми от сърце помагаша изграждането на кабелната телевизия. За мен беше наистина страшно мъчение да се съглася и с този каприз на г-н Стоянчов, но майка ми разбра и сама реши да се оттегли – в интерес на фирмата и на идеята която беше заложена в нея. Договорът беше майка ми да остане на работа до 31. 12. 2003г. Г-н Стоянчов не го спази – съкрати инкасаторското място в рецепцията на хотела на 7 декември 2002г. И дори ни накара да си търсим друго място за инкасаторски пункт на “Кодал”.

Четвърто, решението за повишението на цената на абонамента бе донесено заедно с г-н Стоянчов – в апартамент на “Орище”. Той тогава нямаше нищо против това. Дори първите 10 дни в негово присъствие, в ресторанта на хотела, работихме по новата цена. Друг е въпросът, че бяхме направили погрешни изчисления още в началото и с цената на абонамента от 100 динара фирмата не можеше да се развие. А ние имахме амбицията да правим местно ТВ студио, да увеличаваме броя на каналите, качеството на сигнала и т.н. Разбира се, при бедността която съществува в нашия град това доведе до съпротива сред абонатите. Успяхме да се преборим и с това, но точно в момента когато над 500 абоната подписаха анекса на договора за увеличение на цената, г-н Стоянчов излезе по радио Босилеград със съобщение в което канеше абонатите да не плащат цената от 180 динара, а да плащат само по 100 динара! Това беше удар който финансово съсипе фирмата и блокира цялата ѝ дейност. Г-н Стоянчов явно правеше всичко възможно финансово да съсипе фирмата, да ме принуди да му продам акциите си и да напусна “Кодал”. И в крайна сметка го постигна. На 7 май 2003г. аз си подадох оставката и продадох акциите си на г-н Стоянчов. Само пет дена след това той изпраща въпросното писмо на разни адреси в България!

Също така, не е вярно, че сме водили “политическа кампания” срещу Никола Стоянчов в България. Говорили сме в приятелски кръгове за лошите предчувствия и опасенията си по отношение на развиващата се ситуация в “Кодал”. Които за съжаление се осъществиха. Не е вярно, че сме “включили в тази кампания КИЦ и Иван Николов” и че сме се “опитали да включим и Йовица Костов, който отказал съдействие в тази насока, поради което заплатил висока цена”. Мисля, че Иван Николов е личност която трудно може да бъде излъгана и подведена и като добър познавач на нашите проблеми, той е заел определена позиция в “Бюлетина”. Отговорността си е изцяло негова. Проблемът е, че позицията на “Бюлетина” и на Иван Николов не върши работа на г-н Стоянчов.

В споменатото писмо г-н Стоянчов твърди, че “в България съм представял кабелната телевизия като институция създадена от КИЦ и под тази форма съм търсил средства, дарения и спонсорства”. Средства и спонсорства не е имало, дарения имаше. Истина е, че аз бях организационен секретар на КИЦ-а и като такъв имах контакти с КТ “Колор” в Кюстендил и КТ “Рила” в Дупница, благодарение на които получихме ценна помощ в съвети, материали, специализирана помощ и др., но е лъжа, че аз съм се облагодетелствал от това. Напротив, с това нещо бяха направени спестявания на “Кодал” приблизително за 7-8000 лева.

От друга страна, строгите административни изисквания, инспекциите, таксите и други непредвидени и излишни разходи оскъпиха цената на “Кодал” с около 5 000 евра. В това се убедих, след като лично видях, че други кабелни телевизии в Сърбия работят без всичките ония документи които аз трябваше да направя за “Кодал” и да се преборя с общинската администрация в Босилеград. Всички в Босилеград знаят за войната която кметът Владимир Захариев водеше срещу “Кодал”. Но днес г-н Стоянчов спокойно си пие бирата с него.

Отвратително ми е да чета сквернословията по отношение на покойният Милан Мицов. Вярно е, че той беше кум на брат ми, но е подла клевета това което пише за баща ми. Самият г-н Стоянчов преди година казваше, че баща ми Димитър Димитров е пример на западна култура в Босилеград. Тогава, на г-н Стоянчов “като достоен и почтен българин и бизнесмен”, “Треперците”, които той познава от години, му бяха достатъчна гаранция за да им повери баснословни суми “лични пари” както той казва. Но когато телевизията трябваше да проработи - той се изплаши от тяхната почтеност. Сега стигна дотам да обвинява баща ми Димитър Димитров, че държал монопол в

транспорта. Как може той да държи монопол когато в Босилеград има цяло автотранспортно предприятие и още поне десетина частни камиони?! Истина е, че той успешно работеше до преди година, но това го постигаше с много труд и качествени услуги. Сумите, които той споменава в писмото са силно преувеличени.

Не е вярно, че баща ми е взел 1700 лева за превоз на пясък за Турнира по плажен волейбол който тогава организираше КИЦ-а в Босилеград. Сметката е 100 лева за 30 кубни метра пясък. В КИЦ-а има фактури за това. Лъжата е точно 17 пъти по-голяма.

Нямам намерение да ставам адвокат на брат ми Бойчо Димитров. Нека се защитава сам ако смята, че това е необходимо. Той е пълнолетен, с високо образование, оженен е, има дете. Знам само, че той не е тоя който дава български гражданства, нито пък записва студенти. Оказвал е услуги под пълномощно на хора които са искали да придобият българско гражданство. В това вероятно няма нищо незаконно щом няма повдигнато обвинение срещу него. Макар че на мнозина им се иска да му скалъпят някакво обвинение.

Клевета е и това, че майка ми Венка Димитрова “до преди неколку години говореше на чист сръбски език, а поради големия патриотизъм който го притежава в себе си, изведнъж обърна на български”. Все пак, аз съм израснал в тази къща и знам на кой език и на коя култура ме възпитаваше майка ми. В Босилеград всеки може да говори и на сръбски и на български език. За разлика от автора на писмото който явно има проблем с българския. Не искам да се спускам на нивото на интелектуалните разсъждения на г-н Стоянчов за “патриотизма” на майка ми Венка Димитрова която говорела на “сръбски”, но от тази гледна точка може да се обсъжда и “патриотизма” на г-н Стоянчов който също понякога говори на сръбски. Аз не виждам нищо лошо в това. Но “почтеният българин” все пак ни пожела “Срећну нову годину” на сръбски, и честваше “Сръбска Нова Година” в Босилеград. И всичките му съобщения във връзка с “Кодал” по радио Босилеград се излъчваха на сръбски.

Натякванията за “квази-патриотизма” и “интелектуалците” които били напуснали ДСБЮ заради нашия “патриотизъм”, освен че са извън темата, са и безпочвени. Ако ние имахме интелектуалци и патриоти в истинския смисъл на думата, Босилеград нямаше да бъде на такова дередже, а българското малцинство – асимилирано, бедно и изплашено. Обаче подхвърляйки темата за ДСБЮ, г-н Стоянчов прави грешката в писмото и открива истинските си намерения срещу “Треперците” – политическа разправа с тях!

Заклинанията на г-н Стоянчов, че няма никакво намерение да продаде КТ “Кодал” ми звучат доста изсилено. Първо, защото той като “опитен бизнесмен” трябва да знае, че когато една фирма фалира, тя се продава, и второ, той на 10. март 2003г. вече искаше да я продаде на мен и на Дарко Спиридонов – за 60 000 евра! Единствения проблем беше, че ние няхахме толкова пари. Но когато трябваше да изкупи 24% от моите акции в “Кодал”, той ми плати много по-малко от цената с която той сам оцени “Кодал”. Аз няхах друг избор освен да се съгласяя, но за сетен път се убедих в “почтеността” на г-н Стоянчов

И накрая искам да кажа, че писмото на г-н Стоянчов е жалък и безсилен опит да опетни името на “Треперците” в Босилеград. С каква цел, той си знае. Вярвам, че няма да успее. Все пак, нашето име е създавано с десетилетия. За неговото име, той въпреки “почтеността” си, тепърва трябва да поработи. Убеден съм, че едно такова писмо пълно с лъжи и клюки събрани по босилеградските улици, без оглед на това кой го е писал, може да донесе само антиреклама на неговия автор. Впрочем, клоките и интригите съпътстват всички успешни хора. Аз няма от какво да се срамувам. Единствено съжалявам, че не успях да довърша докрай това което бях замислил. Много фактори се съюзиха срещу мен, а частично беше виновна и моята неопитност. Разчитайки на “почтеността” на г-н Стоянчов, не държах на всеки наш вътрешен договор да стои и неговият подпис. Изцяло погълнат от желанието да направим телевизията, аз държах да се занимаваме повече с практичните работи, а не с мастило и хартия.

Но въпреки че вече не съм част от “Кодал”, искрено желая успех на фирмата и се надявам, че г-н Стоянчов ще постигне онова за което аз и цялото ми семейство с толкова много желание и воля работихме в продължение на година и половина. С една единствена цел – в Босилеград да проработи българският дух, демокрацията, свободата на словото, културата, и Босилеград да стане удобно и спокойно място за живот, а не долина на плача от която всеки иска да избяга.

Александър Димитров

Национален комитет за промяна на статута на Западните покрайнини

Меморандум

относно промяна на статута на Западните покрайнини

В края на XX и началото на XXI век в Европа настъпват исторически по своето значение политически и геостратегически промени.

Версайските споразумения – договорите от Сент-Жермен с Австрия, Трианон с Унгария, Ньойския с България и Севърския с Турция разделиха държави със свои територии и 35 000 000 граждани, които са принудени да сменят родината си. Това безразсъдно и неморално прекрояване на европейската карта пося семената на етнически и международни конфликти в Източна Европа и особено на Балканите през следващите десетилетия.

България е втората страна след Унгария, която Ньойския договор (1919г.) лиши от изконни национални територии и население, останало да живее в Сърбия, Гърция, Турция и Румъния. Тези договори създават и нови многонационални държави като Югославия и Чехословакия, в които един етнос, воден от хегемонистични амбиции, налага волята си над различните малцинства в държавата, обричайки ги на неравноправие. Така сърбите в Югославия и чехите в Чехословакия водят политика на налагане на административна и духовна доминация. В Югославия например сърбите заемат всички постове на управление и налагат режим (в армията от 165 генерали 161 бяха сърби) на великосръбски хегемонизъм.

След 1919г. стремежът на народите към свобода и демокрация се оказва толкова мощен, че засяга и наложената с диктат преди осемдесет години Версайска система. Рожбите на Версай – Югославия и Чехословакия, се разпадат.

Създаването на нови независими държави в началото на деведесетте години доведе до значителни изменения на съществуващите граници и нарушаване на действащите международни споразумения – Версайската система от договори, както по-късно подписаните Ялтенски споразумения, Устава на ООН, Заключителния акт на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа от Хелзинки и др.

Това развитие на политическите процеси продължава и днес. То налага по-нататъшното преосмисляне и преоценяване на политическото наследство на Версай.

Този и много други факти след 1919г. предизвикват стремеж в България и Унгария за национално обединение на разпокъсаните им земи или борба за защита на техните сънародници, живеещи вече извън държавните им граници.

Години наред, още от времето на тоталитарните режими, Унгария и нейните правителства спокойно и без страх поставят въпроса за съдбата на своите сънародници, живеещи на територията на земи, откъснати от нея след Първата световна война – Трансилвания (присъединена към Румъния), Войводина (присъединена към Сърбия), Южна Словакия и Западна Украйна. Нейните активни дипломатически действия в защита на личните, граждански и национални права на унгарските общности, живеещи в тези страни, постигна вече определен успех в тази насока.

За разлика от Унгария, българските сателитни на бившия СССР правителства от 1944г. до 1989г. не защитават нито гражданските, нито правата на човека на нашите сънародници, живеещи извън държавните ни граници. Това се отнася в най-голяма степен за българите, живеещи в Западните покрайнини.

През последното десетилетие в западната част на Балканския полуостров настъпват сериозни геополитически промени. Югославия напълно се разпадна и престана да съществува като международно правен субект. Този факт доведе до възникване на нови политически реалности на Балканите. Те пряко засягат българо-сръбските отношения и в частност статута на Западните покрайнини.

За да се разбере същността на проблема е необходимо да се направи кратък обзор на тези отношения, отнесени към статута на Западните покрайнини.

2. Ньойския мирен договор и Западните покрайнини

След първата световна война на България е наложен жесток мирен договор, който българския народ и правителство намират за несправедлив. Решителна роля за неговата подготовка играят Франция и Англия, подтиквани от Сърбия, Гърция и Румъния.

В дискусиите при подготовката на този договор, САЩ заемат друга позиция. Президентът Удроу Уйлсън заявява необходимостта от подписване на мир без задоволяване на несправедливи искания за присвояване на чужди територии като “наказание”. “Никой мир не може да бъде траен – заявява президентът Уйлсън – ако допусне да се прехвърлят народите от ръка на ръка като вещи”.

На тези заседания САЩ решително поддържат справедливата кауза на победените страни в това число и на България, против останалите сили от Съглашението, инспирирани от прекомерните искания на Сърбия. По-късно Конгресът на САЩ отказва ратифицирането на Ньойския и останалите договори от т.нар. Версайска система.

Създаденото на 1 декември 1918г. Кралство на сърбите, хърватите и словенците (КСХС), поема щафетата от Кралство Сърбия с нейните претенции, като се стреми да присъдени обширни територии от Западна България.

2.1. Претенциите на КСХС спрямо България.

Претенциите на КСХС се изразяват в желание да се присъединят градовете Видин, Кула, Белградчик, Брезник, Трън, Радомир, Кюстендил, Петрич, Цариброд, Босилеград с прилежащите им землища, части покрай р. Тимок. Всички тези земи стават известни като Западни покрайнини. КСХС претендира и за териториите около гр. Струмица и полага огромни усилия, за да убеди своите покровители, че икономическите интереси налагат да получи още и Пернишкия каменовъглен басейн.

Желанието на КСХС да присъедини Западните Покрайнини се оправдава със “стратегически” и “етнически” съображения. За целта предлагат фалшифицирани карти и документи, с които се опитват да докажат съществуването на сръбско малцинство в България. Твърденията им за такова сръбско население в България остават недоказани, поради което делегацията на КСХС по същество мотивира исканията си за Западните Покрайнини само със “стратегически” мотиви.

Въпреки противопоставянето на делегата на САЩ и без да очакват окончателното решение на Конференцията, на 6 ноември 1920г. сръбските войски окупираха територии около р. Тимок, част от Трънско, околиците на Цариброд и Босилеград.

2.2. Западните покрайнини след 1919г.

Съгласно Ньойския мирен договор от България са откъснати Западните покрайнини с територия общо 1545 кв.км. и с население 64 509 души. От него 54 758 са българи, 8 637 – власи, 549 – цигани и само 127 – сърби. Това население живее в два града, три пазарни средища и 118 села. В откъснатите територии има 115 училища, 6 прогимназии и една гимназия, в които преподават 269 учители и учат 7 892 ученици.

В Западните покрайнини има 45 български черкви с 42 свещеници.

Повече от 30 000 българи бягат в България. По-късно около 5 000 от тях емигрират в Западна Европа и Америка.

Това, което Сърбия не можа да постигне в Сръбско-българската война от 1885г. и през Втората балканска война от 1913г., получи на 27 ноември 1919г. в парижкото предградие Ньой с договора за мир с България.

2.3. Очертаване на границата между Западните Покрайнини и България.

Съгласно чл. 29 от Ньойския договор е съставена международна комисия от френски, британски, японски, сръбски и български представители, която да определи граничната линия на място.

Изпълнението на тази задача се оказва изключително трудно. Френският представител в международната комисия по очертаване на сръбско-българската граница полк. Ордъони признава, че “няма по неестествена граница от тази, която игнорира всички географски и етнографски условия и затваря многохилядно население в лабиринт от безизходни клисури на изток от границата, а на запад – от непроходна крепост от планини”.

Така се очертава една от най-нехуманните граници, наречена от журналистите “черната граница”. Тя разсича 25 български села – Груинци, Ресен, Стрезимировци, Петачинци, Банкя, Вrabча, Долна Невля и др., като разделя къщи, дворове, ниви, извори, кладенци, гробища, черкви, пътища, семейства, роднини и приятели. В граничните села е забранено да се държат кучета, да се сеят високи селскостопански култури, да се свети нощно време.

Българското население посреща с бурни протести решението на Ньой.

Три години българките от Западните Покрайнини носят черни забрадки.

В своята книга “Войната се връща” френският журналист Анри Позе пише: “Аз видях български майки, гробовете на чиито деца са на югославска земя, да идат и да плачат на няколко метра от скъпите им гробове, понеже им е забранено да се приближат. Те са все пак щастливи, че докато е копана някоя вълча яма, не са изхвърляни костите върху насипа на нещастните малки мъртви – както видях при с. Извор.

3. Съдбата и проблемите на българите от Западните покрайнини

3.1. Западните Покрайнини до Втората световна война

От подписването на Ньойския договор през 1919г. до днес при всички сръбски режими българите от Западните Покрайнини са подложени на системни насилия и терор, целящи тяхното денационализиране и насилствена асимилация, а земята, на която живеят, да бъде присвоена завинаги.

През 1920г. в Кралството на СХС се приема Закон за защита на държавата. Законът не признава националните малцинства в държавата и на практика принуждава българите да приемат сръбски имена и презимена.

Много българи загиват на новата българо-сръбска граница “при опит за бягство”. До 1930г. на тази граница са убити повече от 300 българи.

Повече от половината от населението е принудено да емигрира в България.

Закриват се всички български училища и църкви. Отварят се сръбски основни училища, в които се преподава и учи на сръбски език, сръбска история и култура. Часовете по вероизповедание се провеждат на сръбски език.

Оказва се натиск на всички просветени хора да се декларират като сърби. Към фамилиите имена, вместо утвърдените техни български окончания “ов” и “ова”, принудително им се поставят сръбски окончания на “ич”. Забранява се говоренето на български език на публични места.

На населението в Западните Покрайнини се налагат тежки данъци, реквизиции и глоби по всякакъв повод. Принудителния труд се налага повсеместно.

Откъсването на Западните Покрайнини от България създава изключителни трудности на населението. Липсата на пътища между Западните покрайнини и градовете на Сърбия практически ги изолира и довежда до пълно блокиране на тези територии. Голям проблем са и двувластните имоти.

Терорът над българското население в Югославия предизвиква жив интерес сред водещи вестници в Европа – италианските: “Impera”, “Curriero Adratico”, “L.Ambrosieno”, “Tribune”; английският – Manchester Gardian”, “Times”; немският: “berliner Tagesblat”. Тези вестници отпечатват редица публикации за насилията над българите, специално в Западните Покрайнини.

Българското население е лишено от политически права. То може да участва в парламентарните и местни избори, но е ограничено да гласува само за представители на традиционни сръбски партии.

Опитите за сърбизирането на българското население срещат организирана съпротива. На 15 и 16 юни 1924г. в София се основава Временен върховен комитет за бежанците, който свиква първата Конференция на бежанците от Западните Покрайнини. Създава се организация с повече от 3 000 члена, разпределени в 68 дружества. Започва издаването на вестниците “Западни покрайнини” и “Западно ехо”. Представителят на организацията големият български поет Емануил Попдимитров, пледира за правата на българите от Западните Покрайнини пред редица международни форуми.

Под ръководството на Емануил Попдимитров към Върховния комитет е създаден Научен институт “Западни Покрайнини”, в който членуват 44 именити български учени. Основната цел на Института е да събира и опазва материали за българския характер на населението в Западните Покрайнини.

През 1923г. се създава Вътрешната западнопокрайнинска революционна организация “Въртоп”. Тя е основана в отговор на непоносимия терор над българското население и възплащава идеята за

въоръжена борба за национално освобождение и присъединяване на Западните Покрайнини към България. Когато репресиите достигат застрашителни размери, членовете на организацията пристъпват към провеждане на серия от атентати, политически убийства и диверсии на територията на Западните покрайнини – Враня, Ниш, Пирот, Цариброд, както и в Белград.

3.2. Западните покрайнини по време на Втората световна война.

През периода 1941-1944г. съгласно споразумение между правителствата на Германия и България Западните Покрайнини са присъдени към България за административно управление до края на войната.

По-голяма част от забягналите в България българи се завръщат по родните си места.

Българската администрация открива затворените дотогава български училища. Откриват се и нови училища. Възстановяват се българските имена на населението. Започва се богослужение на български език във всички църкви.

Хората могат свободно да говорят на майчиния си български език. Това е времето, когато българите от разделените български села се събират отново. Но радостта е кратка.

3.3. Западните Покрайнини след Втората световна война.

Съгласно Парижкия мирен договор от 1947г. Западните Покрайнини остават отново в границите на ФНР Югославия.

Периодът от 1941 до 1944г., се заклеймява от югославската (сръбската) администрация и сръбските историографи като период на “българската фашистка окупация”.

И днес, на българите в Сърбия им се внушава, че през този период те принадлежат към “окупаторите”, а в последните години са обявени и за “агенти на НАТО”.

На българите от Западните Покрайнини, съгласно новата конституция на ФНРЮ след 1944г. се гарантират човешките и национални права. В училищата преподават български учители. Но всичко това проължава само до 1948г., когато настъпва рязко влошаване на българо-югославските отношения, поради разрива между Тито и СССР.

След 1948г. българските учители са изгонени от Западните Покрайнини.

Населението отново е подложено на унижение, системен физически и психически терор. Хиляди българи са арестувани и изпратени в концлагери – Голи Оток, Св. Гьргур и др. По брой българите концлагеристи са на второ място след черногорците във ФНРЮ.

Потискането на националното самосъзнание е системен и методично провеждан процес.

Според официалните преброявания, през 1948г. в Югославия има 61 140 българи; през 2002г. те са 20 500. За да избегнат действаща сегрегация спрямо тях, хиляди българи постепенно се обявяват и регистрират като “сърби”, “югославяни”, а напоследък и “шопи” и “торлаци”.

Процесът на денационализация и насилствена асимилация е пряко свързан с умишлено поддържаната от всички сръбски режими на икономическа изостаналост на Западните Покрайнини.

През последните десетилетия в района не са правени никакви съществени инвестиции. В търсенето на препитание много млади българи са принудени да мигрират във вътрешността на Сърбия, където чрез смесени бракове губят националното си самосъзнание.

Селата в Западните покрайнини се обезлюдяват.

Променя се говорната и правописна норма на българския език. Сменят се българските имена на селища и местности. Имената на българките се преправят по сръбската именна система, като например Иванка Иванова се трансформира на Иванов Йованка.

Родилните домове в Цариброд и Босилеград са закрити. Българките са принудени да раждат в сръбските общини, където новородените се регистрират под сръбски имена. Промяна на името е възможна само по съдебен ред, а за новороденото трябва да се представи и документ за съдимост!?

С помощта на фалшификати се прави опит да се докаже тезата, че българите били всъщност “сърбошопски етнос”. Измислена е и националността “югославянин”. При силния сръбски асимилационен натиск някои наши сънародници я приемат като “спасителна”.

Закрити са българските училища. Обучението на български език е сведено до два часа седмично и то факултативно.

Повсеместно се оскверняват и унищожават културно-историческите паметници на българите. Взривен е Паметникът на българският войн в Цариброд. Сринато е българското военно гробище. Редица манастири и черкви са разрушени.

Непрекъснато се ограничават политическите, административните и културните права на населението от тези територии. Българите в Сърбия с нищо не могат да докажат, че са българи.

Гражданските книги за раждане, венчаване и регистрация на починалите се водят на сръбски език. Училищните свидетелства, административните формуляри, личните, църковни и други документи също се издават само на сръбски език.

Българските православни църкви са обсебени от Сръбската православна църква. По-голяма част от 45-те храма не работят и са оставени на саморазрушение. Българските църковни книги са унищожени. Старите гробища са разорани. В действащите църкви служат сръбски свещеници на сръбски език.

Селища с чисто българско население се откъсват и административно се присъединяват към съседни сръбски общини. Към община Сурдулица са придадени селата Божица, Клисура, Топли дол, Паля, Кострошевци, Драинци и Стрезимировци; към Бабушница – селата Звонци, Нашушковица, Берин Извор, Ракита, Вучидел и Ясенов дел; към Пирот – селата Славиня, Власи и Държина. В тях се създават преференциални условия за кредитиране и инвестиции. По този начин с икономически средства се потиска националното самосъзнание на нашите сънародници.

Ужасна е ролята на българите еничари. Не един български политик, посетил Западните Покрайнини, е бил заблуждаван от тях за “реалните права, на които българското малцинство се радва”. Така бяха заблудени някои просръбски настроени български народни представители като Велко Вълканов и др., които тръбяха, че българите в Западните Покрайнини се ползват с всички възможни граждански и човешки права.

3.4. Западните Покрайнини след 1989 г.

След 1989г. настъпи процес на демократизация в България. За пръв път в новата ни история след 1919г. българско правителство обърна внимание на Западните Покрайнини като болестен за нацията ни проблем.

След осем десетилетия безразличие представител на Министерството на външните работи посети Западните покрайнини.

През периода 1992-94г. правителствата на Ф. Димитров и проф. Л. Беров, поставят въпроса за положението на българите в Западните Покрайнини и грубото нарушаване на техните граждански и човешки права пред ООН и при разглеждането на доклада за Югославия пред комитета на ООН за премахване на расовата дискриминация. По този въпрос с делегацията на Югославия се разменят остри официални документи. От сръбска страна се отрича всякакво нарушение на правата на българското национално малцинство. Тези документи са разпространени и сред всички държави – членове на ООН. Така за първи път проблемите на българите в Западните Покрайнини намират място в докладите на Комисията на ООН по правата на човека и резолюциите на Общото събрание на ООН. Светът най-после с изненада научава, че в Сърбия има и българско национално малцинство.

Още през 1878г. видния сръбски учен етнограф Стефан Веркович в писмо до руския славист Владимир Ламански избличава сръбските претенции към исконни български земи: “Както личи от вестниците сърбите предявяват съвсем безсъвестни претенции при разглеждането на своите граници, основавайки правата си на някакви фантастични и баснословни исторически предания”. Тази сръбска шовинистична истерия продължава и в наши дни.

В своя реч през 1992г. в град Неготин Слободан Милошевич заяви, че от двете страни на р. Тимок живее един народ – сръбски народ. На тази нагла претенция българското правителство не реагира. Веднага след това Югославия излиза с документ, че в България има “огромно сръбско малцинство”, чиито права се “нарушават”. Фалшификациите на сръбското правителство от 1919г. отново възкръсват.

Видни сръбски учени като проф. Зоран Джорджевич, ръководител на изследователската група по история на Философския факултет в Ниш и проф. Радомир Джорджевич, председател на дружеството за научно изследване на най-старата история на сърбите “Сербона” открито подкрепят шовинистичните претенции на сръбските правителства. Във в. Новости от 17. 02. 2003г. проф. Р. Джорджевич заявява “И днес голям брой сърби живеят в Западна България, но те са вече напълно

асимилирани. Ако вече става дума за промяна на границата, то границата на Сърбия трябва да се премести до София, пък и по-нататък”. Тогава, както и сега, те не посочват нито един исторически, етнодемографски или статистически документ в подкрепа на това твърдение. Българските правителства отново не реагират с опровержение на сръбските твърдения.

Създаден бе през 1992г. Демократичен съюз на българите в Югославия (ДСБЮ). За съжаление твърде скоро тази партия се разпадна в резултат на интригите и ерозивните действия на българите еничари и ренегати. Правителството на проф. Л. Беров има куража два пъти (през 1995г.) на официални преговори с югославски правителствени делегации да поиска Югославия да спазва правата на нашите сънародници. Въпреки обещанията от страна на Югославия да съдейства за подобряване положението на българите, тя продължи да провежда същата политика спрямо тях.

Агенцията за българите в чужбина (АБЧ) след 1993 г. предприе редица стъпки също за защита правата на българите в този край на Сърбия. С нейна помощ двама представители на ръководството на ДСБЮ представиха по време на сесията на Комисията на ООН за правата на човека в Женева проблемите на българите в Западните Покрайнини.

Хелзинкия комитет за човешките права на българите в (Западните Покрайнини) Югославия изпрати редица доклади до международни организации, в които са изложени редица факти за нарушение на гражданските, човешки и национални права на българите в Западните Покрайнини.

През 1997г. АБЧ съдейства за откриване и оборудване на Културно-информационни центрове (КИЦ) в Цариброд и Босилеград. Започна издаването на Бюлетин на КИЦ.

АБЧ активно подпомага приемането на много български младежи и девойки в българските университети.

За съжаление през последните години моралната и материална подкрепа на българските правителства към нашите сънародници стана крайно ограничена и епизодична.

Българските политици почти никога не проявяват интерес към проблемите на българите от Западните Покрайнини.

Днес от страна на нашата държава не се прави почти нищо за защита на българите в тези територии срещу системната политика на сърбите за тяхното асимилиране. Продължават грубо да се нарушават техните лични, граждански и национални права.

4. Правни основания за промяна статута на Западните покрайнини

Български юристи – специалисти по международно право смятат, че има няколко правни основания за промяна на статута на Западните Покрайнини.

Те произтичат преди всичко от факта на изчезването на Югославия като международноправен субект:

1. При възникналата нова държавно правна реалност, съгласно действащото международно право, днес клаузите на Ньойския договор от 1919г., отнасящи се до Западните покрайнини, стават недействителни.

2. Тази недействителност трябва да се прокламира и признае от международна съдебна институция.

3. Няма никаква пречка този въпрос да бъде поставен за преразглеждане в ООН, тъй като всички членове на Организацията на Обединените нации са “*ipso facto*” страни и по Статута на Международния съд (чл. 83 от Устава).

4. Необходимо е да се знае, че само държави могат да бъдат страни по делата пред Международния съд (чл. 34 от Статута на Международния съд).

Молби за признаване на недействителност на международни договори не могат да се представят от неправителствени организации и частни лица.

4.1. Причини за недействителност на Ньойския договор за Западните Покрайнини.

4.1.1. Липса на субект на договора

Съгласно Ньойския договор Западните Покрайнини се предават на Кралството на сърби, хървати и словенци.

През 1929г. крал Александър обявява тричленната държава за несъществуваща и създава нов юридически субект, наречен Кралство Югославия.

Съгласно международното право договорите прекратяват своето действие с изчезването на субектите (субекта), които са ги сключили.

Когато договорът е двустранен, той престава да съществува, щом престане да съществува един от неговите субекти.

Още през 1929г. българското правителство има юридическо основание да иска преразглеждане на въпроса за статута на Западните Покрайнини. За съжаление това не е направено.

През 1947г. на Парижката мирна конференция правата на Кралство Югославия върху Западните Покрайнини са прехвърлени върху НФР Югославия.

Съществуването на Кралството на сърби, хървати и словенци, Кралство Югославия, НФРЮ, СФРЮ, както и ФРЮгославия на 4 февруари 2003г. като субект на международната общност и международноправната ѝ персоналност вече е заличена. С преставането на съществуването на Югославия спират да действат и всички договори, които тя е сключила.

Създадената понастоящем Общност на Сърбия и Черна Гора (ОСЧГ) не е призната от никоя държава или международна институция за наследник на вече несъществуващата държава Югославия. Известно е освен това, че Общността е създадена условно – за срок от три години.

В заключение липсата на международноправния субект е достатъчно основание за съдебен иск на Р България пред Международния Съд в Хага срещу Р Сърбия.

4.1.2. Коренно изменение на обстоятелствата (Клаузата “Rebus sic stantibus”)

Международното право приема, че при сключването на безсрочни договори, каквито са Ньойския мирен договор от 1919г. и Парижкия мирен договор от 1947г., последните са валидни докато обстоятелствата, при които са сключени, са останали неизменни: “Omnis conventio intellegitur rebus sic stantibus”.

По силата на тази клауза, през 1913г., Сърбия отказа да изпълнява постановленията на подписания от нея договор с България от 13 март 1912г. относно съдбата на Македония. Сърбия поиска да се смятат за отменени онези клаузи от договора, които определяха респективните права на двете страни в Македония. По този начин тя завзе онази част от областта, която по договор бе определена за България.

С този акт от преди 91 години Сърбия прие тогава, че клаузата “rebus sic stantibus” е действаща норма на международното право.

В по-ново време, през 1966г., Франция използва тази норма за да излезе от военната договорна система на НАТО.

През 1966г. във Виена бе свикана международна конференция, на която се изработи и прие (1968, 1969г.) “Виенска конвенция за правото на международните договори”. В тази конвенция се уточниха конкретните случаи, при които да се прилага посочената клауза за изменение на обстоятелствата.

Чл. 62 разпорежда, че тази норма се приема за действаща и е част от международното право.

За нас българите е важно становището на делегацията на САЩ, как да се тълкува чл. 31, точки 1, 2 и 3 и чл. 32 от Конвенцията. Според нея за прилагане на клаузата “rebus sic stantibus” трябва да се имат предвид:

“...f/ “подготвителните материали на договора”
g/ “обстоятелствата при сключването му”.

С оглед на изложеното разбиране на САЩ, налага се да се спрем по-подробно на подготвителните материали и обстоятелствата при сключването на Ньойския договор. За тази цел ще използваме официалните протоколи на комисията, която е изработила договора:

a/ Протокол № 2 от заседанието на 7 март 1919г. относно границите на България.

“...Г-н Ларош (Франция) заяви:

“Сърбия формулира спрямо България само стратегически съображения, но не и етнически”.

На същото мнение са и представителите на Англия сър Айр Кроу и генерал Ле Ронд – Франция.

b/ Протокол № 16 от заседанието на 13. 03. 1919г.

“Д-р Деи (САЩ): “Даването на предимство на Сърбия ще постави българската столица напълно под опасност и ще предизвика възбудата на българския народ, както и много мъчнотии между двете страни”.

в/ Протокол от 18 март 1919 г. “Полковник Кастолди (Италия) намира, че се очертава диспропорция между силите на упомената Сърбия и отслабена България”.

д/ Комисията намира, че глобалното приемане на сръбските искания спрямо България ще постави последната в тежко политическо и икономическо положение.

е/ Тя констатира, че териториите, искани от Сърбия, са населявани в мнозинството си от българи.

От цитираните протоколи се вижда по един абсолютно безспорен начин, че Западните Покрайнини са били придадени на Сърбия по чисто стратегически причини.

Тези причини вече не съществуват, поради развитието на военната техника. За минути могат да долетят ракети от Ниш или Пирот до София и обратно.

В американското становище “обстоятелствата при сключване на договора” трябва да се вземат предвид, за да се признае, че са налице всички предпоставки за прилагане на клаузата “rebus sic stantibus”.

4.2. Несъдебни пътища за решаване на спорове между държавите

4.2.1. Даване на “добри съвети”

Спорещите страни могат да се възползват от институцията “Good offices” и да се обърнат към някоя държава за “добър съвет” за решаване на спор.

В случая със Западните Покрайнини, целесъобразно би било такъв “добър съвет” към Югославия за уреждане на въпроса със Западните Покрайнини. От руска страна бе обещано, но по-късно бе отказан такъв съвет.

4.2.2. Поставяне на въпроса пред международни правителствени и неправителствени правозащитни организации

С пълно основание въпросът за Западните Покрайнини може да се постави пред Съвета на Европа (СЕ), Европейския съюз, НАТО, Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ), Helsinki Watch, Human Right Watch, Minoriti Rights Group International и други.

Известно е например, че в края на 90-те години новоизбраният парламент на Р Молдова прие Закон за отнемане на относителната административна и културна автономия на една област с компактно българско население. За това явно нарушение на правата на човека “Мати България” представи на СЕ неоспорими факти и документи, които предизвикаха изпращане на анкетна комисия. Благодарение на намесата на СЕ, посоченият закон бе отменен и правата на българското малцинство бяха възстановени.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Новите политически реалности след отпадането на Югославия като международноправен субект поставят пред българското правителство необходимостта от:

А. Започване на незабавни преговори с Общността на Сърбия и Черна гора за промяна статута на Западните Покрайнини. В тези преговори е необходимо България да провежда политическа линия на поведение, която предполага връщане на териториите и населението на Западните покрайнини на Р България.

Б. Ако дипломатическите постъпки завършат неуспешно, правителството на Р България да представи съдебен иск в Международния съд в Хага срещу Р Сърбия за промяна статуквото на Западните Покрайнини.

Тих бял Дунав се вълнува – от срам!

Тежко, тежко вино дайте,
пиян дано аз забравя,
туй що глупци вий не знайте,
позор ли е, или слава!

Кой казва, че у нас нямало промени?

Когато преди три години КИЦ “Цариброд” в Босилеград тръгна да преоткрива вече позабравените родови корени с босилеградските преселници в Козлодуй, и когато те почнаха да идват в Босилеград, имаше големи трудности с настаняването им, защото

предрешените агенти следеха кой ще приеме “българи” на гости

и какво ще си говори с тях. Идеята, общинските власти в Босилеград редовно да отиват на тържествата по повод Ботевите дни, също беше наша. Пръв пред паметника на Ботев клекна тогавашният кмет на Босилеград Миле Миленов. От тогава се завъртя колелото.

В пролуката която направи КИЦ-а се вмъкна политиката и сега по нашите стъпки тръгнаха и босилеградските общински власти, придружавани от Великия брат.

Като представители на КИЦ “Цариброд”- Босилеград в Козлодуй пристигахме няколко часа по-рано. В общината явно са изненадани. Все пак, успяваме да направим една среща на която, за кой ли пореден път, се опитвам да обясня истинската драма на Западните покрайнини. От реакциите чувствам неразбиране на проблема, заемане на позиции в нашите спорове, виждам и известна доброжелателност, желание да ни се помогне, опити да ни се дават съвети, но навсякъде липсва стратегия. Домакините ни предлагат обед, и въпреки това напускам общината с горчиви чувства. Настаняваме се при нашите любезни домакини Пламен и Пенка и чакаме пристигането на босилеградската група.

Късно след обед, на козлодуйския бряг, от синият рейс слизат около петдесетина босилеградчани. Гледам лицата им и не вярвам на очите си! Сред тях виждам не само ония които вече години наред ме смятат за великобългарски националист и държавен враг № 1, но и бившите си партийни другари – всички заедно тръгнаха да се поклонят пред паметника на Ботев!? Не ми го побира умът. Подхвърлям на шега на един от тях: “Все пак дочаках да видя, че вие тръгвате по моите пътеки, но аз по вашите никога няма да тръгна”. Той свежда поглед и ме подминава.

Както и винаги, нашите преселници в Козлодуй, и не само те, са безкрайно добродушни и гостоприемни. Устройват ни посрещане като на родни братя.

Пред чешмата, построена преди три години в памет на стогодишнината от заселването им в Козлодуй, са изписани имената на петнадесетина босилеградски села откъдето преди сто години са дошли.

Тук Босилеградския танцов състав ще изнесе своята програма от която ме полазват неприятни тръпки. Не от това, че в нея има и сръбски песни и танци. От посланието което носи в себе си. Това е послание на хора които нямат чувство за идентичност, които се отказват от род и потекло и се опитват да усвоят чужд език, чужда носия, чужда музика, и в крайна сметка – да мислят с чужда глава. А това е първата и основна причина за босилеградското пропадане в бездната. Как самите те не могат да се осъзнаят? Зад ръководителите на състава виждам

сянката на Великия брат

който дава последни указания. Домакините излизат с поздравления и реч от която ми напират сълзи. Програмата започва. Репертоарът ми е добре известен – сръбски. Димитър Димитров – Треперски демонстративно обръща гръб. Представителят на “Матицата на българите в Сърбия” широко усмихнат, ръкопляска! Вече нямам никакви съмнения. Но като си помисля, че само до преди три години бяхме заедно, имам чувството че целият съм овалян в някаква лепкава, смрадлива кал.

Неприятното впечатление не може да се изтрие с двете български песни. И най-накрая, между другото, изпълняват и “шопска сюита”.

Прибирам се смазан, с тежко меланхолично настроение. Главата ми вече не побира въпросите които се роят из нея. Пред любезните домакини, Пламен и Пенка, които правят всичко възможно да ме разговорят и да ми повдигнат настроението се чувствам виновен и неудобно. През нощта ме измъчват тежки кошмарни мисли.

На другия ден – също.

Обикаляме познатите улици на Козлодуй, гостуваме на приятелите и се опитвам отново да се потопя във всекидневието. Гледам как кораба “Радецки” развозва босилеградчани из Дунава. Под пламеният поглед на Ботев и българският трибагреник. Мисля си, как ли се чувстват ония които

десетилетия наред правеха кариери върху антибългаризма и еничерството? Може пък да са лишени от чувства!?

Не всеки е способен да обича и да страда в името на любовта си.

Късно след обед, заедно с Димитър Димитров участвам на научна конференция посветена на 127 годишнината от гибелта на Ботевата чета. Известни имена на българската наука, за пореден път се връщат да разсветляват кървавите следи на всеки един Ботев четник загинал в името на българската свобода. Никой друг от петдесетте босилеградчани не пожела да дойде на конференцията. Защо? Страх ли ги е от Ботев, или от сянката на Великия брат която следи стъпките им? От кораба гледам “надиграването” на танцовите състави на Козлодуй, Калофер и Босилеград пред паметника на Ботев. Виждам босилеградските деца как

играт сръбски танци пред паметника на Ботев!!

Като знам какво означава това, идва ми да потъна завинаги в Дунава. И като си спомням съкрушителните стихове на Ботев и статиите му. Толкова ли няма кой да каже на тия деца, че Ботев все пак не е Караджордже Петрович!

Мисля си кой е авторът на тази страшна гавра, в която босилеградските българи в сръбски народни носии да играят сръбски танци пред паметника на Ботев! Пред символа на българската саможертва в името на човешката свобода от робството! Не вярвам да има нищо по-гнусно от Страшимировото “Хоро” насам. Защото Страшимиров е осъзнавал какво правят тогавашните престъпници на българския народ. Днешните управници, писатели и журналисти на България – не.

В лятната нощ пред паметника на Ботев се провежда тържествена заря и вечерна проверка. Хиляди българи са се слели на Козлодуйския бряг да почетат Ботев. И заместник кмета на Босилеград Александър Александров клечи пред паметника на Ботев. Небето над Козлодуйския бряг, сред звуците на българските маршове, и силна пукотевица се разцъфтява от стотици фойерверки. Гледката е прекрасна и неповторима!

Но душата ми продължава да плаче.

Тръгваме си от Козлодуйския бряг като

мислено искам прошка от Ботев.

В душата ми се преплитат неговите стихове и се опитвам да го разбера. Каква ли страшна мъка е било това, съзнателно да умреш в името на един общочовешки идеал, неразбран от никого! Днес, по повод Ботевите дни на Козлодуйския бряг се стичат хиляди свободни хора, но когато Ботев със своите четници ги е канил да ги води в борбата за свобода, толкова много са се крили от него!

Нищо ново под слънцето. Нощта продължава.

Трудно си пробиваме път из гъстата навалица. Домакините ни канят на прием в хотела в Козлодуй. В модерния салон сред шумотевицата и шведската маса срещаме познати лица – тука са кметовете и представителите на съседните на Козлодуй общини, народни представители, бизнесмени и други. Изразявам съжалението и огорчението си пред на кмета на Козлодуй г-н Милко Торбов за неприличната постъпка на босилеградчани пред паметника на Ботев. Какво друго мога да направя? Той ми стиска ръката с разбиране. Виждам болка в очите му. Разменяме някои нерадостни мисли. И продължаваме да говорим за подписването на предстоящия протокол за взаимно сътрудничество между общините Козлодуй и Босилеград. Изразявам някои опасения. Той също, но е оптимист и има огромно желание да направи нещо за нас.

България е в много трудно икономическо положение, и въпреки това, тя иска да направи нещо за нашето спасение. А ние се давим и не искаме да хванем подадената ръка. Защото сянката на Великия брат все още стои зад нас.

Бъдещето на Македония и България е конфедерация

Магистър Димитър Галев, Р Македония

Димитър Галев е роден в град Струмица, Р Македония. Той е магистър по история и дългогодишен инспектор по история за средните училища в Р Македония. Публикуваният материал е предговор към широкообхватно историческо проучване за съдбата на македонските българи в Р Македония. Този труд се превърна в политическа платформа и апел на македонски българи – интелектуалци за конфедериране на България и Македония.

Неочаквано за българите от Р Македония настъпиха нови времена. Страхът на бившия македонски президент Киро Глигоров от ребългаризация на македонския народ започва да се оправдава. Все повече граждани на Македония от славянски произход започнаха да се освобождават от страховата психоза и да си спомнят за своите предци, които винаги са им казвали, че са българи. Това наложи да се направи един нов преглед на политическите процеси в Р Македония, макар че тя все още не е освободена напълно от сръбската опека.

България и териториалната цялост на Македония

България бе първата страна в света, която призна суверенитета и независимостта на Р Македония. Колкото и да се опитват да пренебрегнат този факт, управляващите в Скопие са принудени макар и с изкривена усмивка все пак да го признаят. Но защо така постъпи България?

Дойде време да се каже открито и свободно от къде произтича правото и грижите на България за опазване на македонската териториална цялост, на църковно-училищните обекти и райони, както и на културно-историческите паметници в Р Македония.

В историческата наука няма спорове относно процесите, които се развиват на Балканите в периода между V и VII в. Не се оспорва и опитът на българския кански наследник Кубер да създаде българска държава през 678/79г. с център Пелагонийско-Брегалнишката област. Тази област се намира в днешна Средна Македония, която от 838-866г. нататък ще се намира в сърцето на третата част на българското царство, позната под името “Кутмичевица”.

Във връзка с това трябва да се вземе под внимание също, че между 838 и 1404г. (с малки прекъсвания) Македония и днешните области на Албания са в състава на Българското царство. През септември 893г. с решение на Държавно-църковния събор, състоял се в Преслав, е въведен един език – българския и едно име – България, за всички области, които се намират в състава на Българското царство.

В него поголовно е провеждана асимилация и самоасимилация на българските поданици с различен етнически произход. Оцеляването на поданика без българското име при абсолютната власт на царя, както и при железните военно-административни мерки едва ли е било възможно.

В допълнение към това турските статистики от XV и XVI в. сочат, че в Битолския санджак сред многобройния Булгар милети (Български народ) се срещат тук-там по някое албанско и гръцко име. Подобно е положението и в каазите: Преспанска, Охридска, Стружка, Галичка, Кичевска и Тетовска.

Голготата на Македония

Минавайки през лабиринтите на историята, не е трудно да се разбере, че голготата за Македония започва през 1878г. по време на Берлинския конгрес. Тогава три от Великите сили на Европа настояват Македония и Тракия да бъдат откъснати, заедно с Нишкия Вилает и Северна Добруджа, от България, а оставащата територия да се раздели на Княжество България и Източна Румелия. Тъй като България се разглежда от Западните Велики сили – Англия, Франция, Германия и Австро-Унгария като потенциален руски съюзник, тя трябваше да бъде формирана като малка държавица, а не като наследница на Третото европейско царство – България, равняващо се по величие с

Византийската и с Римската империи. Тяхната позиция енергично се подкрепя и от съседите ѝ – Турция, Сърбия, Гърция и Румъния.

Така бе осуетено създаването на голяма и единна българска държава на Балканите.

Между 1991-1993г. Великите сили и ООН признаха Македония за самостоятелна държава. С това те се опитаха да свалят от себе си част от товара на вината и неправдите, които бяха нанесли на Македония и България с делбите и пазарлъците за техните територии между 1878-1945г.

Налагане на новомакедонизма от сърбите

Като не успяха да сърбизират народа на Македония, сърбите, въз основа на доктрината на Стоян Новакович за македонизма, станаха особено щедри към нас македонците. След 1945г. те се опитваха да ни внушат, че ние македонците сме:

- най-старата и най-славна нация на света;
- че гърците и българите ни завиждат;
- че ни крадат части от историята и културата;
- че са лоши към нас и ни мразят от най-стари времена до днес;
- че гърците ни присвояват Александър Македонски;
- че българите ни присвояват цар Самуил, Кирил и Методий, Климент и Наум, братят Миладинови и много други важни личности и събития.

Кой се осмеляваше по това време в Македония да мисли по-иначе от измислените новомакедонци на Стоян Новакович?

Всеки македонски българин, който посмееше да мисли по този въпрос по различен начин от сърбите, бе следен от полицията до края на живота си, беше гонен, прогонван, затварян или погубван. Така намериха смъртта си овече от 20 000 македонски българи, над 100 000 преминаха през концлагерите на Тито и Темпо, а над 300 000 бяха прогонени от Македония.

Създаването на независима и суверенна Р Македония през 1991г. намери енергична подкрепа и признание единствено от България. Това засили тревогата у управляващите сърбокомунистически партии и организации.

Защо българите, които бяха обявявани за най-големите врагове на македонския народ, първи признаха македонската държава? Това бе въпрос, на който управляващите не можеха да намерят смислен отговор. Те не смееха и да го дискутират. Без исторически документи и материали манипулираните новомакедонци се почувстваха изведнъж между чука и наковалнята.

Между 1993-1998г. неидентифицираният Антично-Славянски македонизъм все повече заприличаваше на разскърцана каруца, която се влачеше по корем а не на колела.

Апатията на срама за жалост продължава и до днес. Между 1989-2001г. нито един от измислените спорни въпроси относно историята и етническите ни корени не бе разрешен. Заради това ние смятаме, че в тази фаза от развитието на “крехката” македонска държава трябва да се даде приоритет на въпросите, тясно свързани с нейното съществуване: границите и причините за конфликта с албанците. Споровете за името на държавата, националната принадлежност, езика, миналото, културата могат и трябва да се водят по-късно, в по-мирни и по-спокойни времена за Македония.

Границите на Македония

Ако въпросът с правата на човека и правата на националните малцинства наистина се разглежда сериозно и ако това са въпросите, с които трябва да се стигне до някакъв баланс с границите, то в този случай Македония трябва да получи разширени граници на север към Косово и Сърбия и на Запад към Албания. В тези области човешките права на българското историческо мнозинство не само са нарушавани в миналото от гледна точка на етноса и вярата, но и днес продължават да се нарушават грубо. За това свидетелства фактът, че българското национално малцинство липсва в преброителните списъци на Р Македония и в Албания.

Новомакедонците и новоалбанците избягват да говорят за държавноправния субект, който са наследили от Българското Царство, или по-конкретно от Третата област на Българското царство, т.нар. “Кутмичевица”. Те всъщност са правни наследници на тази държава!?

Ние знаем, че едните и другите няма да разберат истината, защото тя подрязва крилата на романтиците за илирийското потекло на албанците и античното потекло на новомакедонците.

От тук произтича историческото задължение на Европейския съюз, НАТО и Великите сили да не допуснат Европа да бъде заложник на измислени народи и нации. Тя трябва да се ръководи от научно потвърдени истини за народите и държавите, защото само по този начин може да бъде защитница на народи с утвърдено минало, култура, поведение и европейска ориентация. Това ще способства да не се допусне повторението на кръвопролитията в Босна и Херцеговина и Хърватия и масовото изселване от Косово между 1991-1999г.

Албанският етнос и бъдещето на Македония

Ние подробно проучихме въпроса за живота на албанците и Албания в състава на Османската империя. Установихме, че по това време християнското население в Албания и Северозападна Македония преживява огромна трагедия. В тези земи са извършвани масови изселвания, променяна е вярата и етносът на коренното християнско българско население.

За разлика от българското, влашкото и гръцкото население, албанците, мотивирани от личен интерес, доброволно са сменяли вярата си. Що се отнася до етноса – и старите и днешните албанци не са поставяли и не поставят рязка граница между албанския и турския етнос. Затова те са имали пълната поддръжка на османските управници да провеждат ислямизация на християнското неалбанско население: българско, влашко, гръцко и сръбско. Така всъщност се създаваше верско-политическия етнос албанци, които генетически нямат нищо общо с албанските струввания от планинските резервати.

До 1990г. албанците не искаха нищо и нямаха други претенции, освен училища за основно и средно образование. Действията на македонистите през периода 1995-2001г. разбуди от сън албанците от Албания, Косово и Македония. Те си помислиха, че ние македонците не знаем кои са и що са, разчитайки на забраната за изучаване на истинската история на македонските българи. Следвайки неотклонно Албанската национална доктрина от 1878г., те реализираха успешно един от своите девизи – “раждай и населявай”. Албанците постепенно и агресивно заселваха наши изконни територии, като ги обявиха безцеремонно за свои, а и още, че са готови да се бият за тях. Проста, но практична философия.

Свидетели сме, че те успяха да убедят Америка, Европейския съюз и държавите от ислямският съюз (тайно), да ги привлекат в полза на своята кауза и да се вдигнат в акция. И наистина се вдигнаха. Но бяха много внимателни да не предизвикат реакция от страна на България.

Ние смятаме, че е време да се седне около масата за преговори и коректно и почтено да потърсим решение на всички възникнали въпроси.

Съобразявайки се с реалностите на съвремието е необходимо да се сключи спогодба за размяна на население между Република Македония и Република Албания. Това може да стане като се има предвид историческият опит. През 1941г. всички албанци на територията на Вардарска Македония бяха пренесени в италианската зона отвъд т.нар. линия Рибентроп – граф Чано. Ние трябва да се съобразим със съвременните реалности и да осъществим размяна на население между зоните, населени с албанци и македонци. Смятаме за обосновано албанците, живеещи днес в Р Македония, да се преселят в бившата италианска зона, но без градовете Кичево и Струга. Необходимо е също така да се извърши арбитражно преброяване на населението в Северозападна Македония, областта Гора, Южна и Средна Албания, западния пояс на Охридското и Преспанското езеро, в Южно Косово и Прешевската долина. Този вариант е най-доброто нещо за албанците и може да им донесе мир, спокойствие и цивилизационен просперитет. Американците трудно ще разберат нашите проблеми, защото замазваме истината за нашата история и бягаме от собствения си етнически корен и име, като осъждаме самите себе си на изчезване.

Разумно е, ако и едните и другите издигнат инициативи за конфедериране с България, разбира се, ако искат да бъдат възприети от Европа като сериозни партньори от една страна, както и да не се стигне до размяна на население в сегашните граници между тях, от друга. Тази идея е логична за македонските българи, които чрез конфедерация или федерация с България ще направят първата стъпка към преодоляване на изкуствено разделения български народ в две държави.

Всякакви други решения ще бъдат краткотрайни и безперспективни. Една единствена е истината за Албания и албанците и за Македония и македонците – Европа за първи път се е сблъскала с тези имена по времето на Берлинския конгрес 1878г. Тогава всъщност започва систематично да се режат живи части от националния организъм на Старото Българско Царство. И ако някоя от балканските

държави днес има право да се сърди, това е България, защото всички нейни съседи, с помощта на Великите сили, заграбиха части от нейната територия и население.

XXI Олимпийски лагер на Черни Осъм край Троян

От 13-15 юни 2003г. Олимпийската школа на Българският Олимпийски комитет проведе XXI Олимпийски лагер на Черни Осъм в Троян на тема: “Човешките ценности в спорта и предизвикателствата на глобализма в светлината на 80 годишнината на Българския олимпийски комитет”. Провеждането на XXI лагер е част от благородната инициатива за разпространението на Олимпийските идеали и хуманните ценности.

Студенти и преподаватели на Националната спортна академия “Васил Левски”, представители на Немско Българското дружество в Дармщат, Германия, КИЦ “Цариброд” в Босилеград, Олимпийския клуб в НСА и Олимпийския клуб от спортното училище “Георги Бенковски” от град Варна в продължение на два дни изнасяха лекции и дискутираха по проблемите на олимпизма, олимпийските ценности, глобализма, спортната култура в България, актуалните обществени проблеми в България, съдбата на българската младеж в Сърбия и ролята на спорта за запазване на националната ни идентичност. Лектори бяха: проф. Лозан Митев, Александър Ненов, доц. Атанас Георгиев, проф. Стефка Стойчева, доц. Даниела Кършева, доц. Стайко Цонев, проф. Никола Хаджиев, Иван Николов и студенти. КИЦ “Цариброд” в Босилеград подпомогна технически провеждането на лагера с микробуса си при извозването на студентите от София до Троян и обратно. Така дарителите на микробуса, Немско българското дружество от Дармщат, отново се срещнаха с микробуса и почетния председател г-н Оскар Шпранц остана твърде доволен от състоянието му.

Тържественото откриване се проведе на един връх над Троянския манастир. Освен лекциите и диспутите, студенти и преподаватели се занимаваха и със спортни състезания и до късна нощ в младежко настроение правеха купони и се забавляваха с танци и песни и накрая - с културна програма Карнавал.

Всички заедно прекараха три незабравими дни и се разделиха като приятели. Прекрасните български студенти като домакини се отнесоха с огромно внимание и уважение към гостите – почетния председател на Немско Българското дружество г-н Оскар Шпранц и гостите от Босилеград.

Иван Николов

Защо на кмета му пречи нашата история?

Вече няколко години наред се опитвам да отбелязвам 15 май – денят в който разбойниците на Коста Йованович Печанац са опожарили Босилеград и избили 32 души цивилно население. Правех го и по времето на режима на Милошевич, и въпреки че мнозина ме гледаха накриво, никой не се осмели да ме провокира публично или дори да скъса плакатите.

Сега, по времето на “демократията” на Владимир Захариев вече не е така.

На 15 май 2003г. написах две плакати със следното съдържание: “15 май 1917- 15 май 2003г. – 86 години от опожаряването на Босилеград и избиването на невинните жертви от страна на Коста Йованович Печанац и неговите разбойници”.

Единият плакат залепих на входа на общината, а другият пред КИЦ-а. След известно време случаен минавач ми каза, че кмета на Босилеград Владимир Захариев свалил плаката и го скъсал. Когато след някой ден се срещнах с него по повод научната конференция за живота и делото на Емануил Попдимитров, която той организираше заедно с българския посланик, попитах го какво му е пречил моят плакат за да го скъса, той ми отговори, че когато аз стана кмет мога да слагам на общината

каквито си искам плакати, но докато е той кмет, той ще определя какво ще се слага и какво не. Отговорих му, че все пак общината не е негова, а на народа ни който има своя история която трябва да се помни и уважава независимо от това дали тя се харесва на кмета или не.

Мисълта ми е, че все докато ни управляват хора без национална гордост и национално самочувствие, които не познават и не признават нашата история, ние сме обречени на изчезване. Не веднъж съм казвал и отново повтарям, че ако ние имахме национално отговорни управници, учители, журналисти, юристи, адвокати и др. нашите хора нямаше да доживеят такъв културен и икономически геноцид.

Димитър Димитров Треперски
ул. Рисовица № 5
Босилеград

Съкратиха кореспондентското място на Предаването на български език по радио Ниш

С настоящето писмо, като дългогодишен журналист-кореспондент на РТС – Радио Ниш, поднасям своите почитания и имам честта да се обърна към Вас, с цел да Ви осведомя, че поради съкращение на работното ми място, от сега нататък, медийното пространство на българското национално малцинство от община Босилеград вече не е покрито с шатен журналист-кореспондент на Предаването за българското малцинство в Сърбия което се излъчва ежедневно чрез вълните на радио Ниш.

Именно, в Радио-Телевизия Сърбия – РТС е изготвено Проектопредложение на социална програма за работещите които се съкращават от работа (т.н. “технологически излишък”) с която програма е предвидено и закриването на работното място за журналист-кореспондент на Радио Ниш от Босилеград за предаването на българското малцинство в Сърбия.

В конкретния случай, не се касае за съкращаване от работа на един от повече заети, понеже от 1980 година до днес аз бях единствения журналист-кореспондент от Босилеград на посоченото радио предаване, така че със закриването на работното ми място на българите от Босилеградска община се отнема правото да бъдат информирани непосредствено от мястото на събитията, чрез репортажи, интервюта, информации и т.н. както и самите да участват в ефира.

Със закриването на кореспонденството от Босилеград, община Босилеград загубва правото си да има свое присъствие в един медиен център на Сърбия какъвто е Ниш, който с години наред от основаването си 1945 година излъчва посоченото радио-предаване.

С това не се ли възпрепятства осъществяването на едно право регламентирано с Конституция в едно демократично общество и с международни документи, по-точно с разпоредбите на член 9. от Рамковата конвенция за защита на националните малцинства приета от Съвета на Европа в Страсбург, през ноември 1944г. и член 10. от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (Рим, 4 ноември 1950) които обезпечават правото на всеки човек, принадлежащ към национално малцинство да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на държавните власти и независимо от границите и достъп до информационните медии без каквато и да било дискриминация, а страните членки на Съвета на Европа се задължават да улеснят достъпа до медиите за лицата, принадлежащи към национални малцинства, за постигнат толерантност и позволят културен плурализъм.

Като журналист и гражданин на община Босилеград, смятам се за задължен с това писмо да осведомя най-широката аудитория, представителите на политическите партии и местните съвети на същите от Община Босилеград, културни дружества и институции и ръководството на Община Босилеград и призовавам същите, да заемат конкретно отношение по същия въпрос и спешно да се обърнат към компетентните институции и министерствата на Република Сърбия и Държавната общност Сърбия и Черна Гора, включително и до Съюзната министерство за национални и етнически общности, тъй като очакваме конкретно и адекватно разрешаване на въпроса.

С уважение,

Милко Александров
журналист от Босилеград

Творци от Западните покрайнини в Перник

Универсална научна библиотека “Светослав Минков” от Перник и Издателство “Братство” от Ниш на 12 юни организираха съвместна литературна вечер в Двореца на културата в Перник.

Любезните домакини запознаха гостите с дейността на Двореца на културата и с възможностите на Универсална научна библиотека “Светослав Минков”.

Издателство “Братство” бе представено от директора Велимир Костов, а за “жизнения път” на “Братство” говори журналистът Васко Божилов. Списание “Мост” и детския вестник “Другарче” бяха представени от сегашният им редактор Денко Рангелов.

Със свои стихове се представиха: Велимир Костов, Денко Рангелов, и Мила Васов – щатни служители в Издателство “Братство”; Елизабета Георгиева от Народната библиотека в Цариброд и Радко Стоянчов от КИЦ “Цариброд” в Босилеград.

Домакините бяха представени от поетесите Детелина Денчева и Росица Ангелова.

Мероприятието бе високо оценено от страна на многобройните почитатели на поетичното слово, тъй като бурно бе аплодирано. Най-вълнуващият момент бе когато Росица Ангелова и Радко Стоянчов се редуваха със свои стихове и се получи един поетичен диалог, бурно поздравен от публиката.

На литературната вечер присъстваха кмета на град Перник инж. Андрей Андреев, председателят на Общинският съвет Юрий Драганов, заместник кмета по образование и култура към Общинския съвет Милан Миланов, началници отдели по култура и творците: Иван Хранов, Иванка Глигорова и първият секретар на сръбско-черногорското посолство в София г-н Сръджан Пириватрич. Организаторите на литературната вечер г-жа Росица Симеонова директор на УНБ “Светослав Минков” и директорът на ОКДК г-жа Славка Георгиева заслужават всички похвали за успешната организация.

Радко Стоянчов

За българските празници през юни и юли

Елена Огнянова

Възнесение Господне Спасовден

На 40-ия ден от Възкресението, Христос се явил при учениците си и заедно с Богородица се изкачил на Елеонския хълм край Йерусалим. Оттук се възнесъл на небето. Според народното вярване, от Великден до Спасовден мъртвите са на земята, а на самия Спасовден Христос с камшик ги прибирал в небесата.

Затова срещу празника близки на покойниците отиват на гробовете им и палят свещи, а някъде и огньовете върху тях. После ги заливат обилно с вода.

Срещу Спасовден болните ходят да берат за здраве цветето росен. То е високо около метър, с червен цвят и с листа като акацията. Според обичая, болен мъж взима чужда жена за побратим, а болна жена – чужд мъж. Двамата отиват в гората, където има росен и носят със себе си пита, печена кокошка, вода, пешкир, чорапи, риза и кърпа. На някои места носят и мед.

Болният остава да пренощува под стрък росен. Не трябва никой да го види за да се излекува. Ако не оздравее, на втората година нощува под два стръка росен. До себе си оставя кратунка, пълна с вода и сутринта по нея гадаят: ако в кратунката е паднало листо, цветче или нещо друго, ще оздравее. Ако не е паднало вътре нищо – ще умре. Болният отнася водата в къщи и пие от нея 40 дни.

Едно свидетелство за обичая Росен ни е оставил възрожденецът Иван Богоров, написано през 1865г. То гласи: “В Чирпан съществува още от веждно време един обичай, който наричат Росен. Срещу Спасовден мъже и жени, най-вече бездетни, лягат на една рътлива размесени, ала всеки е длъжен по една набожност да мълчи, каквото и да види. На сутринта, като станат, жените берат едно цвете,

наречено Росен, което само тази сутрин расте и когато си отидат в Чирпан, варят това цвете и с водата се поливат три сутрини. И о, чудеса! Която чирпанка не е имала дете, тутакси зачева и става трудна. Парижанките имат мадам Лашапел, а чирпанките – Росен”.
На този ден празнуват Спас, Спасия, Спаска, Спасуна и др.

Петдесетница Света Троица (Свети дух)

Десет дни след Възнесение Господне се празнува Петдесетница – осмата неделя след Възкресение Христово (Пасха).

Петдесетница е винаги в неделя, а Свети Дух – в понеделник. На тоя ден се отива рано на гробовете на покойниците и се преливат с вода, вино, носи се орехова шума, оставят се и цветя. У нас много църкви и манастири имат за патрон “Света Троица”. На богослужението в тях се събира доста народ, после има курбан и всенародни веселби и угощения.

Преданието разказва, че на този ден майката на Спасителя Богородица и Христовите ученици се били събрали в къщата, в която се състояла Тайната вечеря, когато Христос предсказал предателството на един от тях, измил им краката и им обещал, че на петдесетия ден ще им даде знак. “И внезапно биде шум от небето, като че идеше силен вятър, и напълни цялата къща, дето седяха. И явиха им се езици, като че огнени, които се разделяха, и се спряха по един на всекиго от тях. (Деянния на Апостолите 2:2-3)” Учениците на Христос се разпилели по света, за да проповядват неговото учение.

Русална неделя, Русаля

От деня на Света Троица, според народната обредна традиция, започва седмица, посветена на русалките и самодивите. През нея не се захваща нова работа.

Сутринта на първия ден, още преди изгрев слънце, се реже доста дълго парче от стъблото на селима, което е кухо, напълват го с олио или зехтин и го носят в църквата за освещаване заедно с другите билки (пелин, орехова шума, седефче, калоферче). От маслото в селима дават на бездетни жени, за да раждат и капват в ушите на децата, за да не ги болят през годината. Останалите билки поставят между вълнените дрехи и черги, за да ги предпазват от молци.

Същият ден правят “Русалски венец” от различни билки и треви. Първият венец свива жена, чието първо дете е живо. То носи венета три дена на главата си, след което го оставят да изсъхне. Когато някое дете получи обрив, къпят го в отвара от тия билки. В миналото са правени различни неща: връзвали лист от репей на кръста си, гълтали по три листа от пелин и три залька и тогава отивали на работа с вярата, че няма да ги боли кръст и са предпазени от болести задълго.

1 юни Международен ден на детето

През 1925г., по инициатива на столичните лекари д-р Стоян Ватев и д-р Димитър Киров, българското дружество “Червен кръст” основава “Съюз за закрила на децата в България”. Две години по-късно, през 1927., Съюзът обявява Ден на детето, който да се чества през пролетта – вторият неделен ден след Великден, Неделя на мирносците.

“Денят на българското дете” бил под покровителството на княгиня Евдокия, ръководел се от Върховен комитет с председател софийският митрополит Стефан. Били създадени хиляди трапезарии, летовища, детски лагери в манастирите. Празнували го с литературни програми и детски изяви.

След 1950г. Денят се провъзгласява на 1 юни, когато се отбелязва Международният ден на детето. Особено богати тържества и програми на този празник се организират след 1970г., когато по инициатива на Людмила Живкова се създава Международната детска Асамблея “Знаме на мира” със седалище в София.

24 юни Еньовден

На 24 юни Рождение на свети Йоан Кръстител или Йоан Предтеча”. Народът го нарича Еньовден. С него се затваря пролетния цикъл празници.

Еньовден, наречен и Иван Бильбер, минава за най-висока точка на лятното слънце и от него започва упадък на слънчевата сила. Народите го приемат като ден на лятното слънцестоене и по всяка вероятност е една от най-древните надежди за промяна на климатичните условия.

На Еньовден всички стават много рано, далеч преди изгрев слънце. Вярва се, че на този ден то е особено радостно, отива да се потопи в “живата вода”, премята се три пъти през глава или играе с две саби в ръце. Радостно е, защото си отива у дома. То е вървяло “усилно” от Благовещение (25 март, три дни след астрономическата пролет) до Еньовден. Тогава започва да се прощава с някои страни, оставя ги в сянка, а други огрява на път за дома.

Според народната вяра, билките, набрани рано на Еньовден, имат целебна магическа сила. След този ден тя намалява, растителността започва да съхне и да губи своята жизнена мощ. Набраните на Еньовден билки се изсушават на проветриво, светло място, докато изсъхнат, след това се прибират на сухо и се използват за чай и цяр през цялата година.

Петровден – свети апостоли Петър и Павел

На 29 юни православната църква и вярващите християни отдават **почит на Петър – един от дванадесетте апостоли и любим ученик на Христос, когото той определя като пастир на своите “агнета” Йоан 21:15-17 и на Павел, активен пропагандатор на християнството.**

Католиците честват Петър като основател на Римската християнска общност.

Според народното вярване, св. Петър държи ключовете на рая, той приема праведните души там, а грешните изпраща в ада.

Легендата разказва, че апостол Павел приживе не познавал Христос и приемал неговото учение, дори участва в гонението на християните. Към Христос и неговото учение се обръща съвсем случайно. На път за Дамаск, Саул (това е истинското му име) вижда необикновена светлина и чува глас: “Савле, що ме гониш?” Той отговорил: “Кой си ти, господине?” И чул отговор: “Аз съм Исус, когото ти гониш”... Саул влиза в Киликия, Атина, Коринт, Македония, Испания и др. Хванат от противниците на христовото учение, като римски гражданин бил изправен на съд. Загинал заедно с апостол Петър. Главата му била отрязана. Където паднала, избликнали три извора, край които е построен днешният манастир “Три фонтана” близо до Рим.

Църквата съединила празнуването на двамата апостоли на 29 юни.

Тогава свършват шестте дни петровски пости. Отговява се с петровско пиле, обикновено петле, като се вари курбан. Други го пълнят с пилешките гръдни дреболии, с ориз и подправки и го пекат на фурна с наредени около него пресни картофи. Трети пълнят пилето със сирене и ситно нарязан лук. На този ден се ядат за пръв път “петровки” ябълки и круши.

Илинден – свети пророк Илия

На 20 юли православната църква отбелязва със специална църковна служба деня на пророк Илия, живял IX век пр. н.е. Тя включва славословия и молитви към пророка да предпази земята от суша и глад, при суша да измолва напоителни дъждове, при дъждовни бури да направи така, че да запази плодородието и хората.

Народът вярва, че когато на Илинден прогърми, орехите ще бъдат шупливи, а лешниците празни, но виното ще бъде добро. На много места в страната, когато през лятото се зададе градоносен облак, някоя стара баба излизала гола из полето, със запалена свещ от Бъдни вечер и няколко червени яйца от Великден, поставени в сито, тичала срещу облака, за да го върне и викала: “Върни се, облаче, върни се и иди далече, дека е пуста гора, дека човек не оди...”

На Илинден някъде колят като курбан черна кокошка на прага на къщата и наблюдават: ако при скачането влезе вътре, всичко ще бъде добре в дома, ако изскочи навън – ще има загуба. На този ден се яде и прясно изваден пчелен мед, но първо се носи в църква да се освети и в делвичка или буркан се пази като лечебно средство. Домакините месят пита, намазват я отгоре с мед или пък сипват в чиния с мед и раздават от питата, за да омилостивят светеца.

Илинден се празнува общо от българи и турци при текето – (свещено място при мюсюлманите) на Демир баба, Разградско, при изворите “Петте пръста) Баш пармак. Някои предполагат, че в далечни времена край изворите на река Демир баба дере, е съществувало българско свещено място (обрък), свързан с култ към бога на гърма и мълниците. На същия ден в

Княжево, квартал на София, е патронният празник на княжевската църква. В двора ѝ се намира тюрбето на Бали ефенди, когото турците смятат за свой посветен човек, българите за свой, циганите – също (“Бали ефенди е наш паша”). Идват хората на празника, купуват много свещи, палят ги на тюрбето, после се събират цели родове и се отдават на веселие, песни и хора.

За светеца се разказват следните легенди:

- Представен в Стария завет като аскет скитник, Илия бил непоколебим последовател и привърженик на Йехова. Той предрекъл на израилския цар Ахава, който разгневил Йехова със своята почит към бог Ваал, че ще настъпи страховтна суша. Сушата продължила три години и много реки и потоци били пресъхнали.
- Четирима светци: Никола, Иван, Петър и Илия седнали да делят небето. Тъкмо започнала делбата, пристигнала “пресвета” Мария и казала, че в Елинска земя Павликианска не признават Бога, в черква не влизат, причастие не взимат, син баща си не зачита за родител, нито майка си, нито братята и сестрите. Свети Илия я отпратил да се върне на тази грешна земя и казал, че ще отиде там щом приключат делбата... Паднали му се летните гръмотевици, трескавици, тъмните облаци, които да затъмняват ясното небе. Отишъл той в Павликианската земя, събрал мъглите и облациите, заключил Черно море и три години не позволил да капне капка дъжд. Земята се напукала, пропадали в нея ездачи с конете, впрегнати волове заедно с колата, хората нямали какво да ядат. И въпреки това пак не вярвали в Бог, не стъпвали в храм, не спазвали никакъв закон, не почитали родители и роднини. Старият светец се ядосал и им дал седемдесет и седем неволи. Целият народ се разболял, всички се залежали по три години в постелята. Страшни мъки, неописуеми болки понесли и чак тогава се досетили, че трябва да вярват и почитат Бога и родителите си, и всички хора, с които живеят. Отишли при свети Илия и видели в пъкьла мъртви души: едни горели до колене, други до пояс и очите им гледат, на трети горят косите им на главата и пак очите им гледат. Като попитали светеца какви са тези хора, той отговорил: тия не са почитали родителите си, кръстника си, не са дарявали просяци, не са приемали пътници, не са хранили деца сираци...

Политическа еволюция

На младини години бяхме антифашисти
крихме се в коприви и бъз,
воювахме срещу Хитлер
и го победихме – с голия си гъз.
След това станахме комунисти –
клевхем се в мустака на Сталин,
затуй Тито ни направи концлагеристи
и ни набути на Голи Оток до един.
После станахме самоуправителни социалисти
в служба на работническата класа –
говорехме за комуни и сдружен труд,
водихме политика на маса –
всеки ядеше колко си щеше,
а на работа се правеше луд.
Когато вятърът разнесе мъглата,
и свършиха американските кредити,
дойде сметката да се плати –
и вярата пак ни се разклати.
Сега вече сме сини демократи
с маниери на автократи,
и все мечтаем за Европа,
въпреки че нещо ни хлопа!

Политически водосвет

В Клиниката на третия етаж,
всеки трупа трудов стаж,
и лекарки лекокраки млади-стари
и лекари – бивши партийни другари
всеки ден се надхитрят
политиката да бистрят.
Кои демократи, кои комунисти –
всичките са едни и същи глисти –
всеки клати за заплати,
и се жали на Общинския съвет –
ще канят владиката,
да му прави водосвет!
Чистачки с прахосмукачки,
готвачки с престилки,
лекари със слушалки,
лаборанти с празни канти,
други медицински кранти
и разни други политиканти –
всичките пригласят на попа,
да ги води към Европа,
и в разни стъклени епрувети
събират бацилите проклети,
и един на друг държат лекция,
как да се направи дезинфекция
и вместо за политика да се псуват
да вземат болните да лекуват!

В “Бор” върви на зор!

Дъски бичим
и на сръбски пичим,
пари нема,
нема и да има,
предстои ни дълга,
гладна зима.
Горският с шублера
криво мери,
пак си прави далавери –
стари кражби и измами
от новите бака-вака програми.
Посинелите играчи
щом привечер се смрачи
взимат брадви и за парата
тръгват на лов по гората.
През Любата те минават,
но шпионите узнават,
и се обаждат в меверето
да ги хванат за ку(т)рето.

Но народните ченгета
са с гладни портмонета,
и дори не вдигат тона
за нарушение на закона.
Новопазарски рекет драпат,
и сръбска скара лапат,
контрабандно “Боро” пушат,
нервите да си задушат.
Работниците в “Бор”
се оплакват че не бива,
ще ударят на коприва,
няма пари за цигари,
сърбинът ще им избяга
и фалит се налага –
няма вече кльопачина
пред избори във три чина!

Слава на поета

Радваше се на слънцето
А търсеше своите “скрити вопли”
Дари живота си на отечеството
Един ден ще бъде велик.

Спасението си намери в рая
Писмеността на младите предаде,
А докосна върховете на пирамидата
С теб бяхме по-силни
Обичаше безкрайно поезията
Вечно ще бъдеш в сърцата ни!

“Ентропията продължава”

Иван Раденков